

Fågelrapport för 1991

TOMMY TYRBERG

DETTA ÄR DEN SJUTTONDE ÅRLIGA fågelrapporten i Vår Fågelvärld och till uppläggning och arturval är den i det närmaste identisk med de närmast föregående.

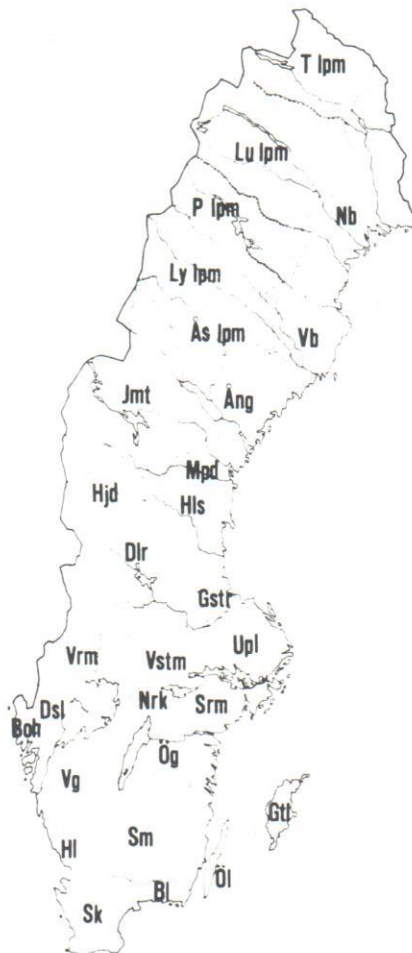
Vädret 1991

Året började med en mild och fuktig januarimånad medan större delen av februari blev kall. Från och med slutet av februari blev vädret åter mildt och skulle så förbli resten av vintern. I mitten av april slog vädret åter om till kallt och nu inleddes en lång period med blött och kyligt väder. Hela maj och juni passerade en oavbruten ström av lågtryck landet och i synnerhet juni blev extremt kall och blöt med medeltemperaturer två till fyra grader under det normala samtidigt som större delen av landet fick två till fyra gånger mer nederbörd än normalt. Först i månadsskiftet juni/juli skedde ett omslag till varmare och högtrycksbetonat väder. Juli månad blev därmed varmare och torrare än normalt. Värmen fortsatte under augusti och början av september medan resten av hösten blev tämligen normal. November och december blev milda – inledningen till den fjärde milda vintern i rad.

Som helhet blev 1991 något mildare än normalt – på de flesta håll blev årsmedeltemperaturen ungefär en grad över det normala – medan nederbördsmängderna blev normala utom i övre Norrland som fick mer regn än vanligt.

Fågelåret 1991

Under 1991 var vädrets inverkan på fåglarna ovanligt tydlig. Framförallt var det den extremt kalla och blöta försommaren som kraftigt påverkade fåglarna negativt. Detta gällde inte bara sällsynta arter utan även t.ex. svartvit flugsnappare och tornseglare vars häckningar blev starkt försenade och gav dåligt resultat. Många fåglar tycks ha avbrutit häckningen i ett tidigt skede eller t.o.m. avstått från att häcka. Dessa effekter tycks ha varit tydligast för arter som inleder häckningen sent. Av de mera ovanliga arterna var bl.a. alförrädare, vaktel, kornknarr, storlabb, blåkråka, brandkronad kungsfågel och bändelkorsnabb påfallande fåtaliga.

Figur 1. Rapportområden i Sverige.
Reporting areas (usually provinces) in Sweden.

Arter som uppträdde i större antal än normalt var trots den kalla försommaren förvånansvärt talrika.

Dit hörde rödhalsad gås, rödhuvad dykand, prakt-ejder, bredstjärtad labb, fjällabb, lunnefågel, svart-hakad buskskvärta, vassångare, busksångare, lund-sångare, halsbandsflugsnappare (på fastlandet) och dvärgsparv. Av de häckande arterna fortsatte storskarv, rördrom, vitkindad gås, glada, kungsfiskare, försärla och skäggmes att öka medan utvecklingen var negativ för småfläckig sumphöna, svartbent

strandpipare, skräntärna, vitryggig hackspett, tofs-lärka (nu de facto utdöd som svensk häckfågel), trastsångare och kornsparv.

Berglärkan har, åtminstone av vinterfynden att döma, återhämtat sig något. För några arter som kentsk tärna, svarttärna och pungmes är tendensen oklar.

Det är inte lätt att ur de ovanstående uppräkningsarna utläsa några klara tendenser, men några orsakssammanhang verkar klara. Kortflyttare som övervintrar i norra och mellersta Europa har uppenbart gynnats av de milda vintrarna (rördrom, kungsfiskare, försärla, skäggmes, kanske berglärka). En annan klar tendens är att 1991 var ett mycket dåligt år för "nattsångare". Hur mycket detta berodde på verkliga minskningar i bestånden och hur mycket på dålig sångaktivitet (och lyssningsaktivitet!) i det kalla försommarvädret är dock osäkert.

Fågelrapporten 1991

Figur 1 visar landets indelning i rapportområden och de förkortningar för dessa som används i rapporten. Områdena räknas upp i en fast ordning i stort sett från söder mot norr.

Rapporter markerade med en asterisk (*) är granskade av raritetskommittén (Rk). Efter det vetenskapliga namnet anges för vissa arter två siffror inom parentes. Dessa avser antal ex. eller fynd i Sverige 1976–90 samt 1991.

Regionala fågelrapporter

Mer detaljerade rapporter publiceras för de flesta rapportområden i lokala tidskrifter eller årsrapporter:

Sk:	Fåglar i Skåne 1991
Bl:	Fåglar i Blekinge nr 3 1992
Sm (H län):	Fåglar i Östra Småland nr 3 1992
Sm (G län):	Milvus
Sm (F län):	Bubo
Öt:	Calidris
Gtt:	Bläcku nr 2 1992
s Hl:	Fåglar i Södra Halland
n Hl och Gbg:	Fåglar på Västkusten, supplement
Dsl:	Fåglar i Dalsland 1992

Vg (P län): *Fåglar i Södra Älvsborg*
 Vg (R län): *Grus, supplement*
 Nrk: *Fåglar i Närke*
 Ög: *Vingspegeln*
 Srm (ej Sthlm): *Fåglar i Sörmland*
 Sthlm: *Fåglar i Stockholmstrakten*
 Upl: *Fåglar i Uppland*
 Vstm: *Fåglar i Västmanland*
 Vrm: *Värmlandsornitologen nr 2 1992*
 Dlr: *Fåglar i Dalarna nr 2 1992*
 Gstr och Hls: *Fåglar i X-län nr 2 1992*
 Mpd: *Fåglar i Medelpad nr 1 1992*
 Ång: *Gräspetten*
 Hjd, Jmt: *Fåglar i Jämtland-Härjedalen*
 Vb, Ås, Ly lpm: *Fåglar i Västerbotten*
 Nb, P, Lu, T lpm: *Fåglar i Norrbotten*

Fågelobservationer under 1992

Fågelobservationer som görs under 1991 bör så snart som möjligt efter fältsäsongens slut sändas till de regionala rapportkommittéerna. Det är synnerligen önskvärt att denna rapportering sker så tidigt som möjligt. Sammanställningen av Rrk:s rapporter och därmed även "VF-rapporten" försenas varje år p.g.a. att rapporter inte kommer in i rimlig tid från enskilda observatörer eller lokala ornitologiska föreningar. En lista över kommittéerna och rapportmottagarnas adresser finns på sid. 63.

De regionala rapportkommittéerna i de olika områdena publicerar i regel "mallar" för vad som bör rapporteras i de lokala tidskrifterna. Om tveksamhet råder: rapportera hellre för mycket än för lite och tänk på att det faktum att ett stort antal personer sett en fågel inte är någon garanti för att någon annan än du själv rapporterar den.

Vitnäbbad islom *Gavia adamsii* (491, 76)

Sjuttiosex vitnäbbade islommar är den tredje högsta årssumman hittills, betydligt fler än 1990 (56 ex.) men mindre än 1988 och 1989 då ca 90 fåglar sågs vardera året.

En flock om 7 exemplar som sågs vid Gotska Sandön 21.8 (Lennart Halfvarsson) är den största rapporterade ansamlingen hittills på Gotland och i Sverige av denna "enstöringart".

Gråhakedopping *Podiceps griseogenus*

Gt: 1 par + 1 pull. Paviken 20.6 (Olof Armini, Stellan Hedgren).

Dsl: 1 ex. Långsjön, Ö St Hästefjorden 17.4 (Göran Darefelt).

Tredje fyndet i Dsl. Anträffas dock regelmässigt i Vänersborgsviken och förekommer troligen även på dalsländskt vatten där. Första häckningen på Gtl sedan 1930-talet, då arten häckade i den numera utdikade Lina myr.

Svarthakedopping *Podiceps auritus*

Ås lpm: Ad. + 1 pull. Tresundskorset N Vilhelmina under sommaren (Per-Anders Persson m. fl.). Första säkra häckningen i Ås lpm.

Rapport- område Province	Vitnäbbad islom <i>White-billed Diver</i>		Dubbelbeckasin <i>Great Snipe</i>	
	Vår Spring	Höst Autumn	Vår Spring	Höst Autumn
Sk	2	0	3(3)	5
Bl	3	1	0	0
Sm	1	1	6(6)	2
Öl	6	2	0	9
Gtl	12	14	1(1)	2
Hl	5	0	3(1)	6
Boh	0	2	1	4
Dsl	0	0	2(2)	0
Vg	0	0	20-23(15-18)	11
Nrk	0	0	8-9	2
Ög	0	0	5(4)	1
Srm	2	2	1(1)	1
Upl	1	4	14(13)	6
Vstm	0	0	16(15)	0
Vrm	0	0	3	2
Dlr	0	0	0	4
Gstr	1	1	0	0
Hls	2	0	1	2
Mpd	1	0	0	0
Ång	1	0	0	0
Vb	10	2	1	1
Nb	0	0	1	0
Summa Total	47	29	86-90(61-64)	58

Tabell 1. Antal vitnäbbade islommar och dubbelbeckasiner per rapportområde under första och andra halvåret 1991. Siffror inom parentes anger antalet spelande dubbelbeckasiner.

Numbers of White-billed Divers and Great Snipes seen during the spring and autumn 1991, by province. Figures within parentheses are the number of lekking male Great Snipes.

Svarthalsad dopping *Podiceps nigricollis*

Sk: 2 ex. Furuhus mosse 27.4-18.5 (Kristian Svensson m. fl.). 2 juv. på samma lokal 27.7 (AnnMari Thorner m. fl.) och sedan 1 juv. fram till 25.8 (AnnMari Thorner). 2 ex. Lunds reningsverk 4-11.5 (Hans-Åke Gustavsson m. fl.). 2 ex. Karpalunds dammar 6-8.5 (Stig-Arne Svensson m. fl.). 1 par Krankesjön 16-28.5 (bobygge observerat 25.5) (Lars Nilsson, Per-Olof Andersson m. fl.). 2 ex. Sotemosse 19.5 (Bo Pettersson).

Sm: 1 ex. Markestadviken, Solgen 7.5 (Roland Ljunggren).

Vg: 7 par häckade i Hornborgasjön där 6 par fick ut 11 ungar (Hfstn). 3 ex. Sjötorpsjön, Falköping 3.5 (Sven-Olof Green, Åke Abrahamsson). 1 ex. Sjötorpsjön 27.9 och 2 ex. på samma lokal 28.9 (Åke Abrahamsson m. fl.).

Ög: 2 ex. Tovören, Tåkern 12.5 (Anders Elf).

Vstm: 1 ex. Turkiesjön, Ramnäs 12.6 (Ralf Lundmark)

Det lilla beståndet i Kvismaren är nu tydligen helt utgången och artens fortbestånd i Sverige tycks helt hänga på kolonin i Hornborgasjön. Ett allvarligt problem i framtiden är skattmåsens minskning eftersom den svarthalsade doppingen nästan enbart häckar i skattmåskolonier.

Observationerna av ungfåglar i Furuhus mosse tyder på häckning där.

Stormfågel *Fulmarus glacialis* (inlands- och Östersjöfynd)

Sk: 1 juv. Brantevik 29.9 (Bertil Svensson m. fl.).

Gt: 1 ex. Hoburgen 19.10 (Lars Blomqvist m. fl.)

Vb: 1 ex. mot SO Sönnertgrundet 13.10 (Jan Melander).

Andra fyndet på Gtl och i Vb. 1990 blev det fyra inlandsfynd men inget fynd i Östersjön, 1991 istället mer normala tre fynd i Östersjön men inget i inlandet.

Grålira *Puffinus griseus* (ca 1 400, 65)

Sk: Sammanlagt 26 ex., fördelade enligt: sept. 12, okt. 11, nov. 3.

Hl: Sammanlagt 14 ex., fördelade enligt: jan. 1, aug. 1, sept. 9, okt. 3.

Boh: Sammanlagt 25 ex., fördelade enligt: feb. 2, maj 2, aug. 5, sept. 14, okt. 2.

Sjuttio gråliror är klart under det normala men på intet sätt exceptionellt, 1989 rapporterades t.ex. bara 46 ex. Februari- och majfynden i Boh bör

Rapport- område <i>Province</i>	Rör- drom <i>Bittern</i>	Vaktel <i>Quail</i>	Småfläckig sumphöna <i>Spotted Crake</i>	Kornknarr <i>Corncrake</i>
Sk	19-20	8	20	8
Bl	0	1	2	0
Sm	2	0	12	7
Öl	0	4	9	-
Gtl	12	1	11	-
Hl	0	4-5	0	2
Boh	0	1	0	0
Dsl	1	0	1	0
Vg	35-36	3	18	11
Nrk	24	4	6	8
Ög	39	15	6	2
Srm	42	3	11	14
Upl	36	21	28	50
Vstm	28	9	9-10	13
Vrm	22-24	2	2	0
Dlr	4	2-3	8	9-12
Gstr	2	0	1	2
Hls	1	5	1	2
Mpd	0	0	0	2
Ång	0	1	0	0
Jmt	0	0	0	1
Summa				
Total	266-270	84-86	145-146	131-133

Tabell 2. Antal ropande ♂♂ av rördrom, vaktel, småfläckig sumphöna och kornknarr i Sverige 1991 (= uppgifter saknas).

Number of calling males of Bittern, Quail, Spotted Crake, and Corncrake in 1991 by province (= no data available).

na(!). Liksom för vargen tycks skyddet av storskarven snarare falla inom psykvårdens än inom naturvårdens ansvarsområde.

Rördrom *Botaurus stellaris* (revirhävande ♂♂: 1986 ca 140, 1987 ca 131-135, 1988 ca 190, 1989 ca 215-217, 1990 minst 220-228, 1991 ca 266-270)

Årets summa ca 265-270 bölande ♂♂ innebär en ökning om knappt 20 procent jämfört med 1990, en trots allt rätt blygsam ökningstakt med tanke på serien av fyra milda vintrar som borde ha förbättrat vinteröverlevnaden avsevärt. Det är fortfarande långt kvar till "topparet" 1978 då ca 450 rördromhannar hördes. Rördrommarnas fördelning på landskap

framgår av tabell 2. Mer än en bölande ♂ registrerades på följande lokaler:

Sk: Hammarsjön (5-6), Krankesjön (4), Store Mosse (2).

Sm: Hulingen (2).

Gtl: Tingstädeträsk (2).

Vg: Dettern (10-11), Åråsviken-Kilsviken (se Vrm), Hornborgasjön (7), Norra Kedum (2), Gummerstadsviken (2), Östen (2).

Nrk: Kvismaren (6), Segersjö (5), Tysslingen (3), Hemfjärden (2).

Ög: Tåkern (32), Roxen (4).

Srm: Söderfjärden (15), Roka udd (4), Rossviken (2), Näsarfjärden (2)

Upl: Hjalstaviken (4), Vendelsjön (3), Tämnaren (3), Fysingen (2), Lårstaviken (2).

Vstm: Askösviken (5), Hässlösundet (3), Frösshammarsviken (2), Storsjön (2), Gussjön (2).

Vrm: Kilsviken-Åråsviken (6-8), Nolgårdsviken (2). Ett anmärkningsvärt fynd:

Ång: 1 dött ex. hämtat i Sandslån, Ytterlännes s:n, 27.3 (Per Fahlén). Enligt rapportören Lena Westin hade den uppehållit sig på platsen sedan 25.3 men hittades död den 27.3. Första fyndet i Ång.

Silkeshäger *Egretta garzetta* (20, 1)

Gtl: 1 ex. Paviken 7.6 (Olof Armini)

Tredje fyndet på Gtl och andra året i rad som arten sågs där.

Ägretthäger *Egretta alba* (ca 92, 9)

Sk: 1 ex. Slottsviken, Krageholmssjön 13-21.4 (Alan Harkess m.fl.).

Bl: 1 ex. Bredasund S Ronneby 24-25.3 (Anders Blomdahl m.fl.) och samma fågel vid Lindö och Styrholmssvik 27.3 (Fredrik Lennartsson, Åke Rosén). 1 ex. Sörkåsaviken, S Ronneby 19-21.6 (Anders Blomdahl m.fl.).

Sm: 1 ex. Örarevet, Söderåkra 30.6 och 24.7 (Jan Gustafsson, Ola Åhlén). 1 ex. Lidhemssjön, Uråsa, 8.8-12.9 (Per Forsberg m.fl.).

Öl: 1 ex. Ottenby 14.4 (Arne Andersson m.fl.).

Hl: 1 ex. Getterön 1-4.6 (Mikael Nord, Anders Olausson m.fl.).

Bob: 1 ex. Örn, Kungshamn 28.5 (Göran Adams-son).

Upl: 1 ex. mot ONO Klockarängen-Svartbäcken, Uppsala 2.6 (Ulrik Lötberg).

Nio fynd är den tredje högsta årssumman hittills, men klart mindre än 1989 och 1990. Andra fyndet

i Boh och det fjärde i Bl. Fyndet i Bl är också det näst tidigaste som registrerats. Notera observationen i Lidhemssjön. En ägretthäger har nu uppehållit sig där höstarna 1989, 1991 och 1992.

Häger *Ardea cinerea*

Tillägg: Öl: Omkring 15 par häckade tillsammans med storskarvar på Marskår 1990 (L Rigbäck). Första säkra häckningarna på Öl. Enligt något osäkra uppgifter skall dock två sporadiska häckningar ha skett på norra Öl på 1940-talet. Tyvärr drabbades även hägerkolonin av länsstyrelsens "naturvårdsinsats" våren 1991.

Svart stork *Ciconia nigra* (ca 285, ca 20)

Sk: 1 ex. Villie 17.4 (Richard Bergendahl). 1 ex. mot O Fyledalen 19.5 (Camilla Johansson, Lars Råberg). 1 ex. Glemminge bro, O Ystad 6.6 (Palle Andersson). 1 ex. Skarhultsgården, Eslöv några veckor fram till 6.7 (gm Leif Hansson). 1 ex. NO Lövestad 19.7 (Bengt Loqvist gm Nils Kjellén). 1 ex. mot SV Lyckås, Fyledalen 27.7 (Hans-Åke Gustavsson m. fl.). 1 ex. 2 km S Näsbyholm 19.8 (Bertil Svensson, Jesper Jönsson).

Öl: 1 ex. mot NV Jordhamn, N Södsvik 24.7 (Leif Litzgård). Totalt trol. 4-5 olika juv. Ottenby 28.8-7.9 (fl. obs.). 1 ex. mot S Bröttorpsören 5.9 (Bengt Larsson) - trol. identisk med en av fåglarna vid Ottenby.

Gtl: 1 ex. Kovik, Sanda 22.8 (Mats Nordin).

Dsl: 1 ex. mot ONO, Ellenösjön 16.6 (Dan Korn).

Vg: 1 ex. Murum, Ulricehamn 11.5 (Svante Söderholm). 1 ex. mot Ö Blanksjön-St. Lommatjärn, Tiveden 30.5 (Gustav Barthelsson).

Upl: 1 juv. Söderöra, Blidö 1-2.9 (Roine Karlsson, Ingemar Lind). 1 juv. rastade Gisslingö, Råd- mansö 7-9.9 (Lars Tydén).

Vrm: 1 ex. Kyrkviken, Bjurtjärn 8.5 (Göran Paak- konen).

Tjugo fynd är samma summa som 1990 och en normal summa för senare år. Fjärde fyndet i Dsl.

Vit stork *Ciconia alba* (ca 610, ca 50)

Sk: "Storkprojektet" har lett till ett stort antal observationer. Följande observationer rör omärkta individer: 1 övervintrande Flyinge 1.1-16.3 (Carl-Axel Bauer m. fl.). 1 övrigt mars 2, apr. 7, maj 14, juni 3, juli 4, aug. 4, sept. 1, totalt 36 observationer.

- Bl*: 2 ex. Kylinge 23–25.3 (gm Johan Wolgast) och samma fåglar Norje 25.3 (Thomas Nilsson). 1 ex. Guö 12.4 (Johan Wolgast). 1 ex. Åryd 15.5 (Göte Ericsson).
- Sm*: 1 ex. Järeda, Järnforsen 9.4 (Kenneth Rosén). 1 ex. E66 NO Lindsdal, Kalmar 14.5 (Hans Gustafsson). 1 ex. mot NO Hjältaryd 26.6 (Roland Mattiasson). 1 ex. Måshult, SE Åtvidaberg 25.7 (Berndt Gustafsson).
- Öl*: 1 ex. (troligen samma) i området Segerstad-Runsten 6–21.6 (fl. obs.). 1 ex. (färgmärkt och orädd) Solberga, E S Möckleby 24.8 (Tommy Knutsson). 1 juv. (förrymd från "storkfarm", troligen samma som föregående) Grönhögens hamn 30.8–6.9 (Niclas Eklund, Magnus Hellström). 1 ex. mot S Hulterstad och Solberga 5.9 (Stefan Norman, Tommy Knutsson). 1 ad. mot S Ottenby 7.9 (Harald Persson m.fl.). Fyndet vid Hulterstad, Solberga och Ottenby avser rimligen samma fågel.
- Gl*: 1 ex. mot V vid Hoburgen 27.5 (Tord Lantz m.fl.).
- Hl*: 1 ex. (omärkt) Getterön 19–20.4 (Per Hjalmarsson m.fl.). 1 ex. (färgmärkt) Sällstorp 30.5–5.6 (funnen död 5.6 (Getteröns fstn)). 1 funnen död Rolfstorp, Varberg 2.6 (NRM). 1 ex. Getterön 21.6 (Christer Johansson, Mikael Nord).
- Bob*: 1 ex. Fröland, Uddevalla 28.3 (Peter Backman).
- Upl*: 3 ex. Hjälstaviken 7.4 (Folke Persson). 2 ex. Hosjön, Knutby 26.5 (Karl-Olov Johansson, Sven-Olof Ahlin). 1 ex. Långsjön, Almunge 26.5 (Nils Carlson). 1 ex. sträckande mot Laggasläkten, Funbo, O Uppsala 5.6 (Nils Carlson, Yngve Träff).
- Vstm*: 1 ex. Rynninge, Fellingsbro 14.4 (Eic Rylander). 1 ex. Gällingen, Fellingsbro 10.5 (gm Erik Jansson). 1 ex. Ombenning, Västervåla 10.5 (Fagerstaposten).
- Dlr*: 2 ex. Parkhyttan, Falun 15.6 (Mats Jansson, Jonas Ahlin).
- Tillägg: *Upl*: 1 ad. mot N Fullerö, N Uppsala 17.6.89 (Joakim Hellkvist, Elisabeth Djerf).
- Det ökande antalet kringdrivande "farmade" storkar gör det allt mindre meningsfullt att försöka bedöma hur många vita storkar som uppträder i landet, men ca 50 ex. verkar vara en rimlig gissning. Övervintraren i Sk illustrerar problemen med att etablera flyttmönster hos inplanterade fåglar.
- [Flamingo *Phoenicopterus ruber roseus* (6, 1)]**
Hls: 1 ex. Storsand, Rogsta 16–19.8* och (samma fågel) Söderhamns skärgård 21–24.8 (tidn. Ljusnan).
 Första fyndet i Hls.
- [Svart Svan *Cygnus atratus*]**
Sm: 1 ex. Solgenån, Skede 22.2–30.3 (Jerry Nyman m.fl.). 1 ex. Draven 13–19.4 (Sven Johansson m.fl.).
 Förmodligen samma fågel. Givetvis en parkrymling.
- [Svangås *Anser cygnoides*]**
 Ett fynd från 1990: *Nrk*: 1 ad. Rysjön, Kvismaren 30.9.90* (Joakim Johansson m.fl.).
 Första rapporterade fyndet från landet. Bedöms som parkrymling.
- Spetsbergsgås *Anser brachyrhynchus***
Ly lpm: 1 ex. deltat, Ammarnäs 30.5–1.6 (LUVRE).
 Tredje fyndet i Ly lpm, de båda tidigare var 1925 och 1973.
- Fjällgås *Anser erythropus* (ca 795, ca 95)**
Sk: 1 ad. Ilstorp 1.1 (Ola Ellerström, Hans Larsson). 1 ad. N Yngsjö 13-20.1 (Annika Walde-marsson m.fl.). 1 märkt ex. Öja mosse 17.1 (Nils Kjellén). 1 ad. O Vombs ängar 20.1 (Anders Jönsson). 1 ad. NV Vombsjön 31.1 och 28.2 (Jesper Jönsson m. fl.). 1 juv. Ilstorps k:a 25.2 (UlfGärdensfors). 1 ad. Näsbyholm 2–3.3 (Christer Sjögren m.fl.). 1 mot NV Hörlinge ängar mellan Osby och Verum 11.3 (Niklas Holmkvist). 1 ad. Skönabäck 19.10 (Richard Bergendahl).
- Bl*: 1 ad. (ringm.) Elleholm 8.5 (Kjell Essebo m.fl.).
Gl: 1 ex. (ringm.) Närsholmen 1.4 (Robert Gahnfelt m. fl.) och 10.4 (Tord Lantz, Björn Andersson). 2 ex. (ej märkta) Grötlingboholme 6.4 (Stellan Hedgren, Gun Ingmansson). 1 ex. mot N vid Hammarnäs, När 10.4 (Björn Andersson). 1 ex. Kronholmen, Västergarn 21.4 (Olof Armini). 1 ex. Paviken 8.5 (Olof Armini). 1 ex. (ringm.) Gannarveviken, Klinte 11.5 (Stellan Hedgren, Gun Ingmansson). 1 ex. (ringm.) Norsholmen, Färö, 17.5 (Peter Lundberg). 1 ex. mot N vid Kuppen, Östergarn 25.5 (Jim Sundberg). 1 ad. mot S vid Faludden 9.10 (Lars Blomqvist, Magnus Martinsson). 2 ad. + 2 juv. vid Furilden, Rute 16.10 (Torsten Green-Petersen)
- Vg*: 1 ex. Fäholmen, Hornborgasjön 15–16.6 och 24.6 (Jonas Grahn m. fl.). 1 ex. Boterstena, St Ek 27.9 (Torbjörn Gustafson, Anna Frykberg). 1 juv. på samma lokal 4.11 (Torbjörn Gustafson).
- Nrk*: 1 ad. vid Kvismaren 21.9–20.10 (Robert Lager).
- Ög*: 1 ad. (omärkt) Hov, Tåkern 22.3–11.4 (Benny Ekberg, Jan-Erik Nordqvist). 1 2K ♀ (ringm.) Bankängen–Renstad, Tåkern 30.3–19.4 (Jan-Erik Nordqvist, Benny Ekberg, Magnus Svensson). 1 ex. 2K Bankängen, Tåkern 20–21.4 (fl. obs.). 2 ad. Svålinge, Tåkern 17.5 (Anders Elf). 2 ex. Hov, Tåkern 16.9 (Benny Ekberg, Jan-Erik Nordqvist). 1 ad. (omärkt) NO Tåkern 21.9–13.10 (fl. obs.). 2 ad. SV Glänästornet, Tåkern 19.10 (Jörgen Josefsson). 1 ad. Palsgården, Tåkern, 9.11 (Douglas Gustavsson m.fl.).
- Srm*: 3 ad. (omärkt) Söderfjärden 14.9. 3 ad. Fiholms by, Jäder 6.10 (Leif & Hjördis Carlsson).
- Upl*: 1 2K (färgmärkt) Hjälstaviken 23.4–4.5 (Pekka Westin, Martin Tjernberg m.fl.). 3 2K (ej färgmärkta) Hjälstaviken 27.7–24.8 (Martin Tjernberg m.fl.). 2 ad. + 2 juv. (färgmärkta) Ledsjär, Österlövsta 15.9–12.10 (Robert Ekman m.fl.).
- Vstm*: 1 ex. Gnien, Ramnäs 24–27.3 (Sören Larsson).**
- Hls*: 1 ex. Malgrynnan 13.5 (Mats Axbrink). 3 ex. (1 ringm.) Lillfjärden 10-17.5 (Bo Fagerström m.fl.). 1 ex. Lillfjärden 23.5 och 28.5 (Bo Fagerström, Ove Fredin). 4 ad. (3 ringm.) Lillfjärden 22.7–11.8 (fl. obs.).
- Mpd*: 1 ex. Hörningsholm 17.5 (Ove Fredin).
- Vb*: 2 ex. mot NO. Röbbäck 24.4 (Thomas Sundström). 2 juv. (en märkt och en omärkt) Långviksskatan 21.8 (Fredrik Nordwall, Jonas Bonnedahl). 1 1K observerades vid bl a Röbbäckslätten, Gran, Bergön 3.9–3.11 (Joakim Lessman m.fl.).
- Nb*: 3 ex. Ölebyn 9.5 (Tony Persson).
- Ly lpm*: 1–2 ex. (färgmärkta) Ammarnäs 26–27.5 (LUVRE). 1 ex. Ammarnäs 1 6 (LUVRE). 1 ex. (färgmärkt) Sorsele camping 4.6 (LUVRE).
- P lpm*: 8 ex. + 1 ex. med 2–3 pull. sedda 27.7 (Johan Wallander, Eva Helgesson). Lokal anges av säkerhetsskäl inte.

FOTO: LARS CARLSSON

Över 1 440 par vitkindade gäss häckar nu i Sverige. Här rastande fåglar vid Ottenby 19.10 1991. Barnacle Geese, Öland, Sweden 1991.

Lu lpm: 1 ex. + 1 bläsgås Luspetjärn, 10 km NNV Porjus 20.5 (Åke Aronsson).

T lpm: 2 ex. Abiskojäkks delta 19–25.5 (Nils Åke Andersson). 3 ex. mot O Abisko 24.5 (Nils Åke Andersson). 1 ex. Abiskojäkks delta 12–13.6 (Nils Åke Andersson).

Nittiofem fjällgäss är betydligt färre än 1990, men skillnaden beror nästan helt på den flock om 32 ex. som sågs i Vb 1990. Nittiofem ex. är ändå den näst högsta årssumman sedan 1960-talet. Liksom tidigare år gör förekomsten av utplanterade fjällgäss bilden komplicerad. Ett intressant fynd är de 2 ad. + 2 juv. som sågs på Gtl. De senaste åren (och även 1991) har ett starkt ökat antal vårfynd gjorts på Gtl. Jag har tidigare (VF 49:397) gissat att detta är utplanterade fjällgäss som åtminstone delvis är präglade på vitkindade gäss och följer dessa på flyttningen. Törs man gissa att det aktuella paret häckat någonstans i norra Ryssland? Ett annat remarkabelt fynd är blandparet fjällgås + bläsgås i Lu lpm. Det är dessutom det första fyndet av bläsgås i Lu lpm!

[Stripgås *Anser indicus* (ca 185, ca 40)]

Sk: 1 ad. Öja mosse 26–28.1 (Bertil Svensson m.fl.). 1 ad. Marsvinsholm 2–5.2 (Kristian Svensson m.fl.). 1 ad. Krageholmssjön 9.2 (Paul Axelson). 2 ex. Saxåns mynning 25.5 (Paul Eric Jönsson). 1 ex. Barsebäck 27.10 (Peter T Salmon). 1 ex. samma lokal 23–28.11 (Kristian

Svensson m.fl.). 1 ex. Näsbyholm 30.12 (Christer Sjögren, Karin Andersson).

Sm: 1–2 ex. Erstadkärret, Visingsö 22.4–13.6 och 29.10–24.11 (Rrk Jönköping). 1 ex. Bottorp, Kalmar 6.9 (Hans-Gunnar Svensson).

Hl: 2 ex. Påarp 30.5 (Anders Wirdheim). 2 ex. Getterön 2.4–28.7 (Getteröns fågelstation). 2 ex. Utteros 7–8.12 (Staffan Swedberg, Reino Andersson). 2 ex. Lynga 22.12 (Staffan Swedberg, Per Hjalmarsson). 2 ex. Lynga och Getterön 30.12 (Staffan Swedberg, Per Hjalmarsson).

Vg: Som mest 4 ex. i Hullsjön under våren (Ingemar Johansson m.fl.). 1 ex. Ytterberg, Hornborgasjön 1.5 och 21.5 (M. Rosengren, Per-Olof Bengtsson). 1 ex. Vänersborgsviken 9.9 (Göran Darefelt).

Nrk: 1 ex. Kvismaren 23.6–30.9 (Kvismare fågelstation).

Ög: Tåkern: 1 ex. 17.5 (Anders Elf), 2 ex. 9.6 (Tfötn), 1 ex. 14.7 (Magnus Svensson), 1–2 ex. 10–27.8 och 3 ex. 6.9–31.10 (fl. obs.). 1 ex. Dagsberg, O Norrköping 28.8 (Lennart Lander). 1 ad. Nybro, Roxen 15–17.10 (Jörgen Pettersson, Erik Jonsson).

Srm: 1 ex. Gropptorp, NV Katrineholm 7.4 (Bernt Andersson). 1 ex. Häggnaviken, Hölö 7.8 (Stefan Clason). 1 ex. Stensjön, St Malm 23–28.9 (Urban Rundström m.fl.).

Vstm: 1 ex. Barkarövik, Kungs-Barkarö 9.6 (Börje Wennerström).

Vrm: 1 ex. N. Hyn 10.5 och 2 ex. på samma lokal 11.5 (Göte Fax, Lars Johansson).

Hls: 1 juv. Lillfjärden 27.2 (Stefan Person). 1, tidvis 2 ex. Lillfjärden 19.4–1.9 (fl. obs.). 1 ex. Tunasjön 13.9 (Ove Fredin).

Mpd: 1 ad. + 1 subad. Ovensjö, Njurunda 29.4–1.5 (Carl-Evert Zackrisson).

Vb: 1 ex. mot N. Täftefjärden 4.5 (Jörgen Wiklund).

Nb: 1 ex. Gammelstadsviken 10.5 (Ulf Tenbäck). Antalet fynd är svårbedömt, flera av observationerna avser sannolikt samma fåglar, men ca 40 ex. verkar rimligt. Detta är betydligt fler än de senaste åren, men på den "klassiska" lokalen Lillfjärden i Hls där 4–6 ex. översomrat ett antal år har antalet fåglar minskat.

[Snögås *Anser caerulescens*]

Sk: 1 ad. + 2 juv. (trol. samma fåglar) sågs på flera håll i NÖ Sk 4.1–9.4. (fl. obs.). 1 ex. Eskilstorps ängar 14.1 (Nils Kjellén). 1 ex. Vellinge ängar 19.1 (Anders Jönsson). 1 ex. Ellestadsjön 3.2 (Ami & John Sörensen). 1 ex. Maglarp 19.2 (Nils Kjellén). 1 ex. Vellinge ängar 2.3 (Camilla Johansson, Lars Råberg). 1 ex. SV Gässie 9.3 (Ola Elleström). 2 ex. Kabusa 23.3 (Richard Bergendahl). 1 ex. (mörk fas) Vellinge ängar 23.3 (Nils Kjellén). 1 ex. (mörk fas) Björkesåkra-sjön 31.8 (Christer Sjögren, Karin Andersson). 2 ex. Hammarsjöområdet 17.11–22.12 (fl. obs.). 1 ex. Vellinge ängar 31.12 (Peter & Stefan Malm).

Öl: 1 ex. (mörk fas) Vickelby 18.10 (Lennart Carlsson). 1 ex. (mörk fas) SO Mörbylånga 19.10 (Per Ålind). Rimligen samma fågel.

Hl: 1 ex. Vapnödal 1.9 (Hans Schibli).

Vg: 1 ex. Viaredssjön hela sommaren (Björn Gustavsson). 1 ex. Hullsjön större delen av året (Göran Darefelt).

Nrk: 5 ex. vid Mörby gård 1 km V om Odensbacken 29.3 (Anders Zetterman) och 2 ex. samma plats 30.3–7.4 (Jan Gunnarsson).

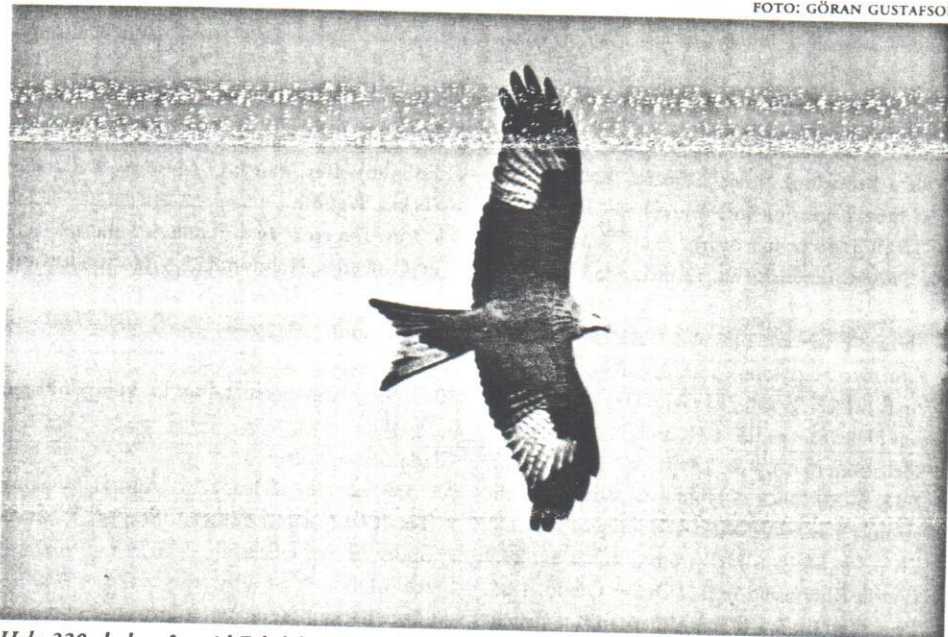
Ög: Ca 4 ex. Tåkern 24.3–29.5 och minst 2 ex. samma lokal 16.8–10.11. 1 ad. Härnaviken-Nybro 19.7–7.8.

Srm: 1 ex. Norasjön, Vagnhärad (Åke Edström). 2 ex. Eknaren, Lid 22.4–4.5 (Kent Karlsson).

Upl: 1 ex. Angarn, Vallentuna 24.3 (Tommy & Anders Eriksson). 1 ex. överflygande Ledskär,

- Österlövsta 18.5 (Mats Waern, Fredrik Malmaeus, Magnus Lanshammar). 1 ex. mot S, Björn, Hällnäs 25.9 (Ulrik Lötberg, Lennart Söderlund).
- Vstm:** 1 ex. Oppboga, Fellingsbro 16.9 (Thomas Ewerlid)
- Vb:** 1 ex. Noret, S Lövånger 24.7 (Håkan Olsson).
- Tillägg:** **Vg:** 1 ex. mot N Söne, Lidköping 22.4.90 (Per-Olof Strandroth, Roger Gustavsson).
- Även här är det besvärligt att uppskatta det verkliga antalet fåglar, men ca 35 ex. verkar rimligt. Det innebär i så fall en fortsatt sjunkande tendens (1988 ca 100 ex, 1989 ca 75 ex, 1990 ca 40 ex). Inga indikationer på häckning har rapporterats.
- Vitkindad gås *Branta leucopsis*** (häckningar)
- Öl:** Ca 110 par häckade på Kåreholm och 24 par på Sillgrund (Pär Forslund, Kjell Larsson).
- Gr:** Ca 1 240 par häckade på Laus holmar (Pär Forslund, Kjell Larsson). Ca 43 par häckade på Rone Ytterholme (Pär Forslund, Kjell Larsson) Minst 7 par häckade på Skenholmen (Pär Forslund, Kjell Larsson). 3-4 par häckade på Östergarnsholm (Erik Montelius)
- Srm:** 9 par häckade Örsbaken, Nyköping (Jan Karlsson). 1 par häckade vardera Stora Blackhäll och Slatviken, Mälaren samt Strandstuviken, Nyköping (fl. obs.).
- Upl:** 8 ad. + 7 pull. Gråviken, Lidingö 24.3 (Svante Söderholm).
- Vstm:** 1 par häckade St. Skorven, Rytterne (Thomas Pettersson)
- Gstr:** Minst 2 par häckade på Limö (Roland Lenströmer).
- Jmt:** 1 par häckade Åssjön, Storsjön (Owe Christiansson).
- Totalt ca 1 440 häckande par vilket innebär en större populationstillväxt än de senast åren (ca 15 procent). "Skansengässen" på Djurgården och Fjäderholmarna är då ej inräknade. Förutom häckningarna gjordes följande anmärkningsvärda fynd: **Ås lpm:** 6 ex. Västernoret, Åsele 9.5 och 18.5 (Erik Kilander).
- Ly lpm:** 1 ex. Badsjön, Storuman 28.5 (Håkan Rune). 1 ex. Lycksele 11.8 (Henrik Sundén). Detta var femte och sjätte fynden i Ly lpm och fjärde fyndet i Ås lpm.
- Prutgås *Branta bernicla brota*** (64, 11)
- Sk:** 1 trol. 2K Arlövs ängar 11.3 (Kenneth Bengtsson). 1 ad. Mjölkalånga, V Finjasjön 29.9 (Sture Persson).
- Bl:** 1 ex. mot SV Torhamns udde 15.11 (Jan Hägg).
- Sm:** 1 ex. N. Bolmen 16-23.3 (Sven Johansson m.fl.).
- Öl:** 1 ad. Ottenby 15.9 (Anders Boström m.fl.). 1 ad. mot S Ottenby 23.9 (Bimbi Ollberg, Tomas Håkansson). 1 ad. mot S Sebybadet 7.10 (Bimbi Ollberg, Björn Klevemark). 1 ex. Segerstad 15.10 (Sven Johansson).
- Hl:** 2 ad. mot S Gubbanäsan, Getterön 2.11 (Mikael Nord).
- Bob:** 2 ex. mot O Vallerö, Orust 7.9 (Folke & Kristina Sjöberg). 1 ad. mot S Hönö 17.10 (Stefan Hage).
- Elva fynd av tretton ex. är något mer än normalt, men långt ifrån något rekord. Fördelningen i tid och rum var normal.
- Rödalsad gås *Branta ruficollis*** (50, 8)
- Sk:** 1 ad. runt Vombsjön 13.1-10.2 (fl. obs.).
- Gr:** 2 ex. Kronholmen, Västergarn 6.4 (Olof Armini m. fl.). 3 ex. Vivesholm, Sanda 23.4 (Olof Armini, Anders Gardelin). 2 ex. mot S vid Klintehamn 10.10 (Olof Armini).
- Fyra fynd av 8 ex. är lika många som de hittills bästa åren 1982 och 1986. Övervintringen i Sk är den första som rapporterats i Sverige.
- [**Rostand *Tadorna ferruginea*** (86, 6)]
- Bl:** 1 ♂ (omärkt) Utlängan 1.5 (Paul Andersson m.fl.).
- Vg:** 1 ex. Vänersborgsviken 23.8 (Göran Darefelt). 1-4 ex. Hullsjön större delen av året.
- Tillägg:** **Upl:** 1 ex. mot S Rotebro, Sollentuna 16.8* (Christian Cederroth).
- Återgång till normal nivå på fynden efter förra årets invasion. I motsats till 1990 verkar det troligast att alla årets fåglar var parkrymlingar.
- [**Mandarinand *Aix galericulata*** (76, 14)]
- Sk:** 1 ♂ Vramsån vid Tollarp 5.1-31.3 (Ulf Jungbeck, Sven Birkedal). 1 ♂ Klosterviken, Börringe 6-7.10 (Magnus Billqvist, Anders Jönsson).
- Bl:** 1 ♂ Kassabron, Rödeby 7.1 och m. 3 (Ove Ivarsson) och troligen samma fågel Åkroken, Lyckebyån 27.2-9.3 (Björn-Eyvind Swahn).
- Hl:** 1 ♂ Getterön 11.4 (Arne Holmkvist).
- Bob:** 1 ♀ Sæveån, Partille 3.2 (Uno Unger).
- Vg:** 1 ♂ Rössjön, Falköping 29.3 (Sten Danielsson m. fl.). 1 par Brunnsparken, Alingsås 13.4 (Claes-Ola Persson). 1 ex. Sörsjön, Ulricehamn 2.5 (Ulricehamns fågelsektion). 1 ex. Ärran, S Dalum 19.5 (Jan Andersson m.fl.).
- Gstr:** 1 ♂ Inre Fjärden 16.6 (Jan Linder). 1 ex. Inre Fjärden 6-14.8 (Mats Dahlen, Hans Wallen).
- Nb:** 2 ♂ Hortlaxavan, 10 km V Piteå 14.4 (gm Oskar Lindberg).
- Tolv fynd och fjorton fåglar är troligen den hittills högsta årssiffran för denna parkrymling (alternativt gäst från England där arten är naturaliserad). Tredje fyndet i Hl, det fjärde i Gstr och det andra i Nb.
- Snatterand *Anas strepera***
- Ly lpm:** 1 ♂ Badsjön, Storuman 2-6.6 (Håkan Rune m.fl.)
- Fjärde fyndet i Ly lpm.
- Stjärtand *Anas acuta***
- Mpd:** 1 ♀ + 6 pull. Hörningsholm och 1 ♀ + 8 pull. Stornäskajen 7.7 (Lars Olausson).
- Tredje och fjärde häckningarna i Mpd.
- Årta *Anas querquedula***
- Ås lpm:** 1 par Laxbäcken, Vilhelmina 29.4 (Nils Åslund).
- Tredje fyndet i Ås lpm och det första sedan 1973.
- Rödhuvas dykand *Netta rufina*** (44, 13)
- Sk:** 1 ♂ Flommen 1-13.1 (Sophie Ehnbohm). 1 ♂ Krankesjön 5.1-29.5 (Mats-Åke Persson, Nils Kjellén). 1 ♂ Krankesjön 25.9-24.11 (Kristian Svensson, Kenneth Bengtsson).
- Sm:** 1 ♀ färgad mot S Revsudden, Ryssby 20.10 (Björn Klevemark, Per Ålind).
- Öl:** 1 ♂ Eckelsudde 7-11.4 (Per Ålind m. fl.). 1 ♀ Ottenby 29.9 (Torbjörn Svensson).
- Bob:** 1 ad. ♂ Kollungerösvattnet 27.10-9.11 (Torsten Arell m. fl.).
- Dsl:** 1 ♂ Gösjön 30.4-5.5 (Claes-Göran Magnusson m. fl.)
- Vg:** 1 ♀ Ytterberg, Hornborgasjön 18-20.5 (Claes-Ola Persson m. fl.). 1 ♀ Fåholmen, Hornborgasjön 2.6 (Thomas Karlsson).
- Ög:** 1 ex. Glänås, Tåkern 6.10 (Anders Elf) och 2 ex. på samma lokal 7.10 (Olof Hjelm).
- Srm:** 1 ♀ färgad Häggånsviken, Hölo 28.9 (Stefan Clason).
- Vb:** 1 ♀ Umeälven, Gran 13-21.9 (Christer Olsson m.fl.)

FOTO: GÖRAN GUSTAFSON

Hela 330 glador sågs vid Fyledalen i januari 1991. Denna fotograferades vid Nedraby strax intill Red Kite, Scania, Sweden 1991.

Srm: 1 ex. Landsort, Mälby vid Nynäshamn, Jursta NO Nynäshamn och Erstavik, Nacka 24-25.3 (samma?) (fl. obs.). 1 ex. Hyltinge kyrka 12.4 (Boo & Göran Altstedt). 1 ex. Sandasjön, Mörkö 14.4 (Uffe Modin).

Upl: 1 ex. mot NV Nyby, Stavby 29.3 (Gunnar Jansson). 1 ex. Vendelsjön vid många tillfällen 29.3-19.5 (Tomas Pless, Martin Holmer m. fl.). 2 ex. Vendelsjön 13.4 (Erolid Coleman). 1 ex. Harbo vid många tillfällen 1.4-6.6 (Leif Arvidsson m. fl.). 1 ex. Viksta 13-14.4 (Mathias Andersson, Martin Tjernberg m. fl.). 1 ex. Sparrsätra k:a 10.5 (Tom Norling). 1 ex. Björklinge 18.5 (Tomas Lundquist). 1 ex. Ullbolsta, Jumkil 12.6 (Bo Pettersson). 1 ex. Myra, Dannemora k:a 19.6 (Christer Fliesberg). 1 ex. Sättrasjön, Skärfälten 14.7 (Håkan Andersson). 2 ex. Vårdsättraviken, Uppsala 1.8 (Yngve Träff). Totalt troligen 2-4 ex.

Vstm: 1 ex. Åkerby, Nora 15.7 (Kjell Store). 1 ad. Askövik 28.9 (Niclas Andersson)

Tillägg: **Sm:** 1 ex. Emmaboda 25.6.90 (Hans Lundgren). **Gtl:** 1 ex. V Levide kyrka 28.2.89 (Dan Lundgren). **Boh:** 1 ex. Stala, Orust 29.3.90 (Arne Lysell).

Eftersom 452 ex. (varav 86 procent juv.) sträckte ut vid Falsterbo hösten 1990 måste den svenska stammen efter häcknings säsongen 1990 ha uppgått till ca 1 000 ex. Den skånska stammen tycks fortsätta att öka medan det går mycket trögt utanför Sk. Möjligen kan häckningen i Varbergs kommun och

ett ökat antal observationer i norra HI tyda på en viss ökning där. Situationen verkar stabil i BI och Sm och antalet fynd visar en vikande tendens i Vg.

Brun kärrhök *Circus aeruginosus*

Dlr: Ett par häckade Kyrkbyttjärn, Falun (Lars Wallström m. fl.).

Tredje häckningen i Dlr.

Ängshök *Circus pygargus* (utanför Öl)

Sk: 1 ev. 2 häckningsförsök. Dessutom 48 observationer fördelade enligt: apr. 2, maj 20, juni 5, juli 8, sept. 2 samt 11 ex. i Falsterbo under hösten.

Bl: 10 observationer av 11 ex. 6.5-5.9.

Sm: 1 par häckade och fick ut tre ungar Ljungbyholm, Kalmar (Hans-Gunnar Svensson). Därutöver 5 observationer 13.5-21.8.

Öl: Endast få häckningar rapporterades till Rrk 1991. Verkliga antalet häckningar bedöms vara avsevärt större.

Gtl: Stationära par på fem lokaler varav två på Fårö.

Vg: 4 ♂ + 5-6 ♀♀ inledde häckning på en lokal men samtliga misslyckades p g a vattenståndshöjning i juni (Bengt Pettersson). Dessutom 10 observationer av 11 ex. 5.5-21.7.

Nrk: 1 ad. ♂ Kvismaren 11-27.5 (Kvismare fågelstation). 2 ♀♀ Kvismaren 7-18.6 (Kvismare fågelstation). 1 ♀ Kvismaren 28.6 (Roland Thuvander). 1 ♀ Kvismaren 10-11.7 (Andreas Gullberg, Tomas Larsson) 1 ♂ Fjugesta, Västernärke 21.6 (Morgan Johansson).

Ög: 1 ♂ Väversunda, Tåkern 12.5 (Tfsten). 1 ♀ Kolsbro, Tåkern 21.5 (Anders Elf). 1 ♂ Hästholmen, Ödeshög 6.6 (Tfsten). 1 ♂ Orrnäs, Ödeshög, pr. 7 (Göran Sanfridsson). 1 ♂ Sjöstorkärrret, Ödeshög 7.7 (Peter och Lena Fredricson). 1 ♀ Kolsbro, Tåkern 12.7 (Anders Elf). 1 ad. ♂ Svendsundsviken 3.8 (C E Messer). 1 2K ♂ Svendsundsviken, 21.9 (Lars Hedenström).

Srm: 1 ♀-färgad Stensjön, St Malm 9.5-16.6 (med bomaterial 16.6) (Göran Andersson, Urban Rundström). 1 ♂ Marsång, Nyköping 21.9 (Michael Ackelmann, Johnny Werdin).

Upl: Häckningar: 2 ♂ + 1 ♀ Sörsjön, Tämnaren. Bofynd med 1 pull. 8.7 (Allan Lundin, Leif Arvidsson). 1 par Vissjön, Läby. Två juv. 20.8 (Björn Svensson). Övriga observationer: 1 ♂ mot S Luthagen, Uppsala 10.5 (Ulrik Lötberg). 1 ♂ Hjälstaviken 12.5 och 18.5 (Clas-Göran Magnusson, Pekka Westin, Olof Holmberg m.fl.). 1 ♂ Finsta gårde, Husby-Sjuhundra, 13.5 (Bill Douhan, Bo Granberg). 1 ♂ Tierps k:a 18.5 (Tomas Lundquist). 1 ♀ Ledskär 19.5 (Bengt Säfsström). 1 2K ♂ Ledskär 23.5 (Stig Holmstedt, Ronny Carlsson). 1 2K ♂ + 1 ♀ Ledskär 27.5 (Stig Holmstedt). 1 ♂ Hässelby hage, Uppsala 3.6 (Jörgen Sjöström). 1 ♀ Hässelby hage, Uppsala 6.6 (Christer Larsson). 1 3K ♂ Hässelby-Klastorp, Uppsala 6.6 (Martin Tjernberg). 2 ♀♀ (2K + 3K) Örby, 15 km NO Uppsala 9.6 (Sebastian Sundberg, Mats Edholm, Martin Amcoff, Ulrik Lötberg). 1 ♀ Ekebyboda, Uppsala 19.6 (Bertil Schelander). 1 ♀ V Alstasjön, Nysättra 4.7 (Martin Tjernberg). 1 ♂ mot S Vendelsjön 18.8 (Tomas Pless). Två lyckade häckningar och 15 observationer av ca 10 olika individer 10.5-18.8.

Vstm: 1 ♂ Trådarängarna, Irsta 12.5 (Martin Green). 1 häckningsförsök (1 ♂ + 2 ♀♀) vid Askövik 18.5-29.6 (Per Magnusson m.fl.). 1 ♂ Högbo, Möklinta 19.5 (Karl-Gunnar Källebrink, Stig öhman). 1 ♂ Fröstboviken, Möklinta 20.5 (Kristen Ekman). 1 ♂ Barkarövikens-Cementatippen, Köping 2.5 och 1-30.6 och 1 ♀ i samma område 3-16.6 (Börje Wennerström m.fl.). 1 honfärgad Gnien, Ramnäs 20.5 (Sören Larsson, Yngve Pettersson). 1 ♂ Kolpelle, Möklinta 25.5 (Tommy Abrahamsson). 1 ♀ Segelsberga, Björskog 28.5 (Per Lindh). 1 ♂ + 1 ♀ Hällby, Västerfärnebo 28.5 (Erik Anderson). 1 ♂ Västerby, Västerfärnebo 29.5 (Thore Lindberg). 1 ♂ Högbo, Mö-

klinta 30.5 (Stig Öhman). 1 2K Nytorp, Irsta 10.6 (Martin Green). 1 ♂ + 1 ♀ Köpingsön, Köping 14.6 (Arne Eklöv). 1 ♂ Uckelsta, Köping 17.6 (Lillebror Hammarström). 1 ♀ Malmö, Köping 20.6 (Arne Eklöv). 1 ad. ♀ Asköviken 31.7 (Martin Green). 2 ♂♂ Solingstorp, Romfartuna 9.8 (Gunnar Lignell). 1 ♂ Nötmyran, Västerfärnebo 15.8 (Kristen Ekman).

Tillägg: *Sm*: 1 ex. Inglesmåla, Algutsboda 27.7.89 (Staffan Brattström). *Upl*: 1 ad. ♂ Brosjön, Roslags-Bro 12.6.89 (Runar Söderberg). 1 ung ♂ Hässelby, Uppsala 26.5.90 (Jan Sundberg). 1 ♀ färgad Hässelby, Uppsala, 28.5.90 (Jan Sundberg). 1 ♀ färgad Hässelby, Uppsala 4.6.90 (Jan Sundberg). *Vstm*: 1 2K ♂ Asköviken 17.6.90 (Christian Cederroth). 1 ♂ Sätra Brunn, Kila 20.6.90 (Sten-Erik Bohlin). 1 ♀ Vretberga, Medåker, 27.6.90 (Ulf Eriksson). 1 ♂ Vretberga, Medåker, 27.6.90 (Ulf Eriksson). 1 juv. ex. Näs, Fläckebo 25.8.90 (Ghia och Sten-Erik Bohlin). *Ly lpm*: 1 ♀ sköts i Hedlunda, Lycksele 19.5.26 (Uppsala Zool. Mus.).

Det dåliga vädret hade en negativ inverkan på antalet häckningar på fastlandet som blev betydligt mindre än 1990. Fyndet i Ly lpm var det första i området.

Kungsörn *Aquila chrysaetos*

Sk: 2 par häckade och fick ut varsin unge (Ingemar Ahlén).

Aftonfalk *Falco vespertinus* (ca 1 295, ca 75)

Sk: Sammanlagt 24 ex., fördelade enligt: april 1, maj 6, juni 8, juli 3, aug. 4, sept. 2. Notabelt: 1 juv. Rinkaby 28.7 (Annika & Sven Waldemarsson).

Bl: 1 ♀ Utlängan 11.5 (Christer Herremo). 1 juv. Torhamn 13.9 (Björn-Eyvind Swahn). 1 juv. Vettekullaberget, Karlshamn 19.9 (Thomas Nilsson).

Sm: 1 ♀ Kävsjö 12.5 (Roger Ahlman). 1 2K ♂ mot N Händelöp, Västervik 18.5 (Bimbi Ollberg). 1 ♀ V Lägern, Aneby 21.5 (Douglas Gustafsson). 1 ♂ Horssjön, Värnamo 27.5 (Stefan Hage). 1 ♂ Visingsö 16.6 (Samuel Hansson). 1 2K ♀ Teleborg, Växjö, 9.7 (Joakim Hagström).

Öl: 1 2K+ ♀ mot N Ottenby 14.4 (Tommie Skoog, Jakob Lohm m.fl.). 1 ♀ (trol. 2K) Kapelludden 5.5 (Torbjörn Gustafson m.fl.). 1 ♀ mot N Skogsby 18.5 (Bengt Larsson). 1 ♀ Stormaren

24.5 (Pelle Adenäs, Jan Edelsjö). 1 ♂ Ottenby 26.5 (Lars Hansson m.fl.). 1 ♀ mot N Ottenby 30.5 (Lars-Åke Janzon m.fl.). 1 2K ♀ Lunda, Grönhögen 5–10.6 (Stefan Göransson, Rolf Larsson m.fl.). 1 ♂ Skogsby 8.6 (Bengt Larsson). 1 2K ♂ Källa 10.6 (Martin Stjernman). 1 2K ♀ väster Solberga 13.6 (Tommy Knutsson). 1 ♀ Ottenby 19–20.6 (Magnus Hellström m.fl.). 1 2K ♂ Kvarnstad-Nyby 23.6 (Reno Lottmann) Sammanlagt mer än 15 observationer olika dagar av uppskattningsvis 8–10 individer.

Gtl: 1 ad. ♂ Hallbjers, Sundre 11.5 (Björn Kleve-mark) 1 ♀ Furilden, Rute 17.5 (Tomas Carlberg, Peter Lundberg) 1 ♀ Faludden 20.5 (Lars Blomqvist, Per Smitterberg) 1 ad. ♂ Rivet, Sundre 22.5 (Tuomo Kolehmainen m. fl.) 1 2K ♂ Skoge, Sundre 25.5 (Tuomo Kolehmainen m. fl.) 1 ad. ♀ Sundrealvret 25.5 (Tuomo Kolehmainen m. fl.) 1 ad. ♂ Hundlausar, Vamlingbo 31.5 (Michael Averland) 1 ad. ♀ Hojgardsmyr, Tofta 2.6 (Stellan Hedgren, Gun Ingmansson) 1 ad. ♂ Skoge, Sundre 5.6 (Michael Averland, Fredrik Gustafsson, Mattias Thafvelin) 1 ad. ♂ Grunnet,

FOTO: PÅR LYDMARK

Är det en adult hona eller en ettårig? I fält blev denna aftonfalkhona inte säkert åldersbestämmd. Kapelludden, Öland 5.5 1991. Red-footed Falcon, Öland 1991.

Öja 7.6 (Mariusz Cichon) 1 2K ♂ Faludden 7.6 (Lars Blomqvist, Tomas Pärt) 1 ad. ♀ Hundlausar, Vamlingbo, 9–11.6 (Tomas Pärt m.gl.) 1 2K ♂ Öja kyrka 11.6 (Tomas Pärt) 3 ex. (1 ad. ♂ + 1 subad. ♂ + 1 juv. ♀) Muskmyr, Sundre 27.6 (Lars Imby m. fl.) 1 ♀ (2K) Muskmyr, Sundre 12.7 (Björn Andersson, David Armini) 1 juv. Västergarn 18.8 (Olof Armini) 1 juv. Hoburgen 31.8 (Tuomo Kolehmainen, Tord Lantz, Fredrik Älman)

Vg: 1 ad. ♂ Ytterberg, Hornborgasjön 12.5 (Niclas Fällström). 1 ad. ♂ Fritsla 22.5 (Kjell Andersson). 1 ad. ♀ Fäholmen, Hornborgasjön 6.10 (Jan von Brömssen).

Nrk: 1 ad. ♂ Stora Mellösa 13.8 (Anders Karlsson).

Upl: 1 ad. ♂ mot V Tjockö, Rådmansö 21.5 (Lars Tydén). 1 ad. ♀ Ledskär 31.7 (Tomas Pärt).

Vstm: 1 ♂ Silvergruvan, Hällefors 20.4 (Marita Bark). 1 2K ♂ Morskogasjön, Ramsberg 31.5 (Thomas Ewerlid m.fl.). 1 ♀ mot NO Malmö, Köping 3.6 (Tero Niemi, Göran Pettersson). 1 ♀ Knuthöjds mossen, Hällefors 14–15.6 (Tomas Carlsson m.fl.).

Hls: 1 ♀ Malen, Åösjön 6–9.6 (fl. obs.).

Ång: 1 ad. ♂ Flöjelberget, Häggdångers s:n 28.9 (Leif Johansson, Per Molin).

Vb: 1 ♀ Grundskatan, Bjuröklubb 13.5 (Hans Degerstedt). 1 2K ♂ Sönnestgrundet 25.5 (Hans Degerstedt m.fl.). 1 2K ♂ Röbbäcksslätten 5.6 (Fredrik Nordwall).

Tillägg: *Hl*: 1 ♀ Påarp 13.5.90 (Magnus Ferdinandsson). *Dlr*: 1 2K ♂ Kyrkbyttjärn, Falun 25.5.90 (Fredrik Friberg, Johan Lindholm).

Omkring 75 aftonfalkar är något under genomsnittet för senare år. Fyndet i Ottenby 14.4 är troligen det tidigaste som har registrerats.

Jaktfalk *Falco rusticolus* (ca 367, 28)

Sk: 1 subad. Trelleborgs hamn 13.1–17.2 (Kerstin Svalin m.fl.).

Bl: 1 ex. Ungskär 3.12 (Bengt-Gunnar Walde).

Sm: 1 2K Målserum, Västervik 30.1 (Bimbi Ollberg). 1 ex. Krokarp, Vena 16.10 (Axel Nilsson).

Öl: 1 juv. Ottenby 19.10 (Torbjörn Gustafson m.fl.). 1 ex. Ottenby 21.10 (Jan Pettersson).

Gtl: 1 juv. Rivet, Sundre 3.2 (Björn Andersson). 1 juv. Fårösund 15.10 (Torsten Green-Petersen).

1 juv. Västergarns utholme 16.10 (Olof Armini m.fl.) och Kronholmen, Västergarn 20.10 (Olof & David Armini)

Hl: 1 juv. mot S Gubbanåsan, Getterön 9.11 (Jörgen Fagerfors m.fl.).
Bob: 1 2K Boxviks kile, Orust 10.3 (Stefan Oscarsson).
Nrk: 1 ex. Husön, Kvismaren 19.1 (Jonas Melin).
Ög: 1 1K Nybro, Roxen 16.10 (Jörgen Pettersson).
 1 ex. Bjälbo-Önstorp, NO Tåkern 19.10 (Peter Fredricson). 1 juv. Nybro, Roxen 23.10 (Berndth Gustafsson). 1 ex. S Hov, Tåkern, 9.11 (Douglas Gustavsson m.fl.).
Srm: 1 ad. Landsort 2.10 (Anders Engström, Fredrik Forsberg).
Upl: 1 ex. Vendelsjön 31.3 (Nils Carlson, Gunnar Höjgård). 1 ad. Lemshaga, Värmdö 6.9 (Jari Löytynöjs, Kimmo Kangasvieri).
Vstm: 1 juv. Asköviken 8.9 (Pentti J. Tatti m.fl.). 1 juv. Asköviken 23.10 (Niclas Andersson).
Mpd: 1 subad. mot N Fagervik, Timrå 14.4 (Lars Olausson). 1 ex. mot S Hökberget, Njurunda 26.9 (Ingemar Marklund). 1 juv. mot S Åstholmen 29.10 (Lars Olausson).
Vb: 1 juv. mot NO Lillklyvan, Holmsunds skärgård 3.4 (Thomas Sundström). 1 ex. Stora Fjäderägg 16.9 (Samuel Hansson). 1 ex. (med orrtupp i klorna) Tavastögern 20.10 (Per Hansson m.fl.).
Nb: 1 ex. Haparanda Sandskär 11.9 (Sven-Erik Sundberg, Reen Geene).
Ly lpm: minst 4 par påbörjade häckningar i Sorsele kommun (Bernt-Erik Nordström). En lyckad häckning Tärnabyområdet (Jonas Bonnedahl).
 Tillägg: *Bob*: 1 ad. Utby, Uddevalla 13.10.90 (Mikael Jansson). *Upl*: 1 juv. 4 km V Forsmark 14.4.90 (Joakim Hellkvist, Elisabeth Djert).
 Tjugoåtta jaktfalkar nedanför fjällen får anses som en normal summa, men betydligt mindre än de goda åren 1989 och 1990 då ca 40 jaktfalkar registrerats. Ej sedd i Mpd sedan 1985, i övrigt inget anmärkningsvärt i fördelningen av observationerna.

Pilgrimsfalk *Falco peregrinus*

Totalt 29 kända häckningar i Sverige fördelade med 2 i HI, 5 i Boh, 1 i Dsl, 1 i Vg, 2 i AC län och 18 i BD län. På fjolårets häckplats i sydöstra Sverige fanns ett par på plats men häckningen misslyckades troligen (gm Tommy Järås). Utöver de häckande paren rapporterades ca 275 observationer i Sverige (utom Boh och HI) vilket är ca 10 procent lägre än 1990.

Rapportområde Province	Pilgrimsfalk <i>Peregrine Falcon</i>	Turturduva <i>Turtle Dove</i>
Sk	64	14
Bl	10	8
Sm	13	8
Öl	16-18	ca 30
Gtl	37	17
HI	-	≥5
Boh	-	1
Dsl	1	0
Vg	ca 45	5
Nrk	11	3
Ög	12	≥4
Srm	5	0
Upl	14	3
Vstm	5	0
Vrm	1	0
Dlr	3	2
Gstr	7	1
Hls	1	0
Mpd	0	0
Ång	2	0
Vb	ca 13	2
Nb	6	0
Jmt	2	0
Ly lpm	1	0
Lu lpm	5	0
T lpm	1	0
Summa		
Total	ca 275	ca 103

Tabell 4. Antal observationer av pilgrimsfalk (utanför häckningsområdena) och antal turturduvor per rapportområde 1991.

Numbers of observations of Peregrines (outside breeding areas) and number of Turtle Doves 1991, by province.

Vaktel *Coturnix coturnix* (ca 1 620, ca 85)

Ättiofem vaktlar innebär en kraftig minskning jämfört med de senaste åren men är ingen extremt låg summa i ett längre perspektiv. Ungefär samma antal rapporterades 1987, och under perioden 1975-90 rapporterades fler än 85 vaktlar under 7 av 16 år (1981-83, 86, 88-90). Fyndens fördelning framgår av tabell 2. Inga häckningar eller häckningsindici rapporterades.

Vattenrall *Rallus aquaticus*

Ly lpm: 1 sp. ex. Skrabbtjärn, Lycksele 21-22.6 (Per Hansson).

Andra fyndet i Ly lpm. Det första gjordes i Ämmarås 1924.

Småfläckig sumphöna *Porzana porzana* (antal spelande ♂♂ 1986 och 1987 ca 180, 1988 ca 280, 1989 ca 205, 1990 ca 180, 1991 ca 145)

Rättelse: Korrekta antalet ex. i Sk 1990 skall vara 24, inte 29 som anges i VF 1991:7:36.

Trenden är vikande för den småfläckiga sumphönan. Antalet ropande ♂♂ halverades mellan 1988 och 1991. Fyndens geografiska fördelning framgår av tabell 2. På följande lokaler noterades mer än en hane:

Sk: Hammarsjön (5), Krankesjön (2), Jössasjön (2), Hörlinge ängar (2), Näsbyholm (2).

Sm: Hyllingen (2).

Öl: Petgärdeträsk (4).

Gtl: Nygårdsmyr (5).

Vg: Hornborgasjön (11).

Nrk: Kvismaren (4).

Ög: Tåkern (5).

Srm: Älvviksjön (3), Lövsjön (2).

Upl: Hjälstaviken (3), Viksjön (2), Filmsjön (2).

Vstm: Asköviken (2-3), Fläcksjön (2).

Dlr: Limsjön (3).

Antalet lokaler med flera småfläckiga sumphönor har minskat med en tredjedel jämfört med 1990. Följande höstfynd och häckningsindikationer rapporterades:

Sk: 1 ex. Flommen 24.7 (Göran Walinder, Sophie Ehnbohm m.fl.). 1 juv. Silvåkratornet, Krankesjön 28.7 (Karl-Erik & Sven Splittorff).

Srm: 1 ex. ringm. Idö, Söderfjärden 9.8 (Lars Broby). 1 ex. Snäckviken, Nyköping 8.9 (Jan Gustafsson).

Upl: Ungkull hörd Hjälstaviken 14.7. Tyder på lyckad häckning (Jörgen Sjöström). Vid Hjälstaviken observerades även 1 ex. 3.8 resp. 8.8 (Martin Tjernberg).

Mindre sumphöna *Porzana parva* (ca 136, 5)

Öl: 1 Ottenby 11.5 (Tommie Skoog, Jakob Lohm m.fl.)

Vg: 1 ♂ Sjöryd, Dettern 30.5 (Göran Darefelt).

Ög: 1 sp. (honläte) Rien, Horn, Södra Kinda 20.6 (Lars Nilsson).

Srm: 1 sp. (honläte) Kyrksjön, Floda 3.5 (Tommy Knutsson).

Upl: 1 sj. (honläte) Viksjön, Upplands-Tuna 11.6-18.6 (Brita Tibell m.fl.).

Fem mindre sumphöna är en normal summa och även den geografiska och tidsmässiga fördelningen var helt ordinär.

Obestämd sumphöna *Porzana* sp.

Sk: 1 ex. sedd Krankesjön 27.8 (Kenneth Bengtsson).

Att döma av fågelns storlek måste det ha varit antingen en mindre sumphöna eller en dvärgsumphöna.

Kornknarr *Crex crex* (utanför Öl och Gtl) (ca 2 440, ca 130)

Etthundratrettio kornknarrar är en kraftig minskning jämfört med de senaste åren och den lägsta årsiffran sedan 1980. Den landskapsvisa fördelningen framgår av tabell 2. Ingen häckning noterades, men i Aldammen, Asker, Nrk hördes 1 ex. och sågs ytterligare 1 ex., troligen ett par, 6–12.7 (Jan Gunnarsson, Anders Karlsson).

Ett enda höstfynd rapporterades:

Sm: 1 ex. Landsjön 9.9 (Gösta Dahlgren).

Mindre strandpipare *Charadrius dubius*

Ly lpm: 1 ex. Kattisavan 10.5 (Per Hansson). 2 ex. Stensele 27.5–10.6 (Christina Stoor).

Femte och sjätte fynden i *Ly lpm*.

Svartbent strandpipare *Charadrius alexandrinus*

Sk: 11 ♂♂ + 7 ♀♀ gjorde 11–12 häckningsförsök på Ängnåset och Vellinge ängar men endast två ungar blev flygga (*Anser* 31:1–10).

Hl: 1 ♀ Båtafjorden 3–5.5 (Carl-Ivar Hagman, Leif Jonasson m.fl.).

Det ser mycket mörkt ut för den svartbenta strandpiparen i Sverige. Den kalla och våta försommaren hade en mycket negativ inverkan på häckningsresultatet.

Spovsnäppa *Calidris ferruginea*

Ly lpm: 1 ex. Badsjön, Storuman 15–16.5 (Håkan Rune m.fl.).

Tredje fyndet i *Ly lpm*.

Kärrensäppa *Calidris alpina schinzii* (häckningar och observationer som tyder på häckningar)

Sk: 124–149 par rapporterades under häckningstid (Rrk Sk).

Bl: 1 par spelade, möjl. häckning Torhamns udde (Carl-Ivan Carlsson).

Öl: Inga rapporterade häckningar. Vid strandängsinventeringen 1988 noterades 129 par, vilket torde spegla beståndet.

Gtl: Inga aktuella uppgifter om det häckande beståndets storlek.

Hl: Totalt 34–37 par i N Hl.

Bob: 4 stationära par Ödsmåls kile varav 2 gjorde häckningsförsök (Donald Blomqvist, Olof Johansson).

Upl: 1 par observerades regelbundet på Ledskärsängarna, Österlövsta, 13.4–19.6 under omständigheter som indikerade häckning eller häckningsförsök (Mats Edholm m.fl.). 1 ex. spelande Hjälstaviken 23.4. Tiden indikerar *schinzii* (Jörgen Sjöström, Martin Tjernberg). 1 ex. spelande Karlholmsviken, Österlövsta 10.5–2.6 (Martin Amcoff, Yngve Hareland m.fl.).

Antalet par i N Hl har ökat jämfört med 1990 (26–28 par), men det är osäkert om förändringen är reell. En inventering av förekomsten på Gtl skulle vara värdefull eftersom det är det enda större bestånd som inte inventerats i sen tid.

Dubbelbeckasin *Gallinago media* (ca 965, ca 145)

Etthundrafyrtiofem dubbelbeckasiner nedanför fjällan är den högsta årssumman "i modern tid" (1990 rapporterades ca 137 ex.). Fyndens fördelning på landskap och vår- och höstfynd framgår av tabell 1. Trenden med allt flera spelande fåglar i sydsvenska våtmarker under vårsträcket fortsätter. Våren 1991 rapporterades totalt 61–64 spelande fåglar. Större spel (≥3 ♂♂) rapporterades från följande lokaler: *Sk*: 3 ex. sp. Häslövs ängar 8.5 (Hans Cronert m.fl.).

Vg: 8–10 ex. sp. Hullsjön 14–19.5 (Jan Olsson m.fl.). 3 sp. Söne 12–16.5 (Kjell Svensson, Per-Olof Strandroth). Minst 3 sp. Hornborgasjön 8.5–22.6(!) (fl. obs.).

Nrk: 3–4 ex. Tysslingen 12–18.5 (Tomas Larsson, Lage Johnsson).

Upl: Rekordstort antal spelade Hjälstaviken, minst 10 ex. (möjl. ännu fler) 12.5–23.5 (Owe Rosengren m.fl.).

Vstm: 3 ex. sp. Trådarängarna, Irsta 12.5 (Martin Green) 3 ex. sp. Rörbosjön, Fläckebo 17.5 (Karl-Gunnar Källebrink).

Observera det sena datumet vid Hornborgasjön, även vid Tåkern spelade f.ö. en fågel så sent som 20.6. Följande rapporter har inkommit från artens häckningsområden:

Jmt: 15 ex. Åreskutan 1.7 (Benny Paulsson). 5 ex. Skalstugan 17.6 (PO Bengtsson). 20 ex. Skalstugan 10.6 (Ånn fstn). 1 ex. Handöl 18.7 (Ånn fstn).

Ly lpm: 1 sp. ex. Storholmen, Vindeln 29.5 (LUVRE). 1 sp. ex. St. Tjulträsk 3.6 (LUVRE). 4–5 sp. ex. på känd lokal i Ammarnäs fjällen (LUVRE). 20 sp. ex. Hamavans flygplats 7.6 (Jonas Bonnedahl).

Rättelse: *Ly lpm*: 1 ex. Badsjön, Storuman 14.5.89 (VF 49:406) dementeras.

Myrspov *Limosa lapponica* (häckningar och observationer som tyder på häckningar)

Hjd: 2 spelande ex. västra Härjedalen (Mikael Ackelman).

T lpm: 2 spelande par vid Dävvajävi 17–19.6 och 1 varnande ex. vid Luoktuaiv 20.6 (Lars & Mats Berggren).

Fyndet i *Hjd* är intressant. Det är inte bara det första fyndet av arten i landskapet utan också det första fynd som antyder häckning så långt söderut i fjällkedjan. Häckningsfynd av myrspov har mest gjorts i *T lpm* men arten häckar möjligen regelbundet även i *Ly lpm* och *Lu lpm*.

Roskarl *Arenaria interpres*

Ly lpm: 3 ex. Kattisavan 21.5 (Per Hansson).

Femte fyndet i *Ly lpm*.

Bredstjärtad labb *Stercorarius pomarinus* (ca 2 050, ca 475)

Fyrhundrasjuttiofem bredstjärtade labbar är den tredje högsta årssumman efter 1985 och 1988. Fyndens fördelning framgår av tabell 3. Ett mycket påfallande drag var det stora antalet inlandsfynd. Under hösten noterades inte mindre än 94 ex. i Vätern och 81 ex. i Vättern. Anmärkningsvärda fynd:

Hls: 3 juv. Korsholmen 22.9 (Tord Swales).

T lpm: 1 ex. i Abiskojäkkas delta 10.6 (Ulf Ståhle). Andra fyndet i "modern tid" i både *Hls* och *T lpm*. Dessutom är datum för fyndet i Abisko anmärkningsvärt.

Fjälllabb *Stercorarius longicaudus* (nedanför fjällen)

Sk: 1 ad. Häljaröds hamn 5.9* (Per Gräntz). 1 1K Skanörs hamn 5.9* (Klaus Malling Olsen). 1 1K Falsterbo vardera 9.9*, 25.9*, 1.10* och 2.10* och 2 1K 14.9* och 18.10* (Nils Kjellén, Klaus

ringm.) (Kjell Halvarson). 3 par Blåbådan (Roland Staav). 3 par Träskärskobben (Roland Staav). 1 par Simpnäs, Väddö (My Martinelli, Lars-Åke Janzon).

Hls: 1 par häckade Jättbågan, Jättendal (Mats Axbrink m. fl.). 2 par häckade troligen Remmarharet, Rogsta (Mats Axbrink m. fl.).

Ång: 1 ad. 1 juv. och en till ålder obestämd fågel i inre Nordmalingsfjärden 5.8 är starkt indicium för lyckad häckning längre ut i fjärden (Johan Elmberg, Ralf Norberg, Christer Olsson).

Vb: 1 par vardera Obbolastenarna och Lillfjädräggsögern, troliga häckningar Malbådan, VEngelskhällan.

Nb: 10 par Skvolpen (11 ungar ringm.) (Lars Harnemo, Märta Fredriksson). 2 ad. + 1 juv. Norra Bondökallen, Piteå skärgård 4.8 (Oskar Lindberg, Erik Lundberg).

Utöver ovan nämnda häckningar finns ytterligare ett antal enstaka par, framförallt i Stockholms skärgård. Det totala häckande beståndet 1991 torde därmed ha omfattat 400–450 par. Minskningen fortsätter alltså. En påfallande tendens är också att medelstorleken på kolonierna minskar. Det dåliga vädret 1991 har sannolikt också bidragit till minskningen. Däremot ökar skräntärnan något i Finland och Estland, varför minskningen delvis kan bero på

omflyttning inom Östersjön, kanske beroende på ökad minkpredation (Roland Staav i brev).

Kentsk tärna *Sterna sandvicensis* (häckningar)

Bl: 1 par Vällholmen (Patric Österblad). 1 par Torsö (Patric Österblad). 2 par Djupekås (Patric Österblad). 30 par Stolp (Lars Möllersten). 1 par Kråkan (Lars Möllersten).

Sm: 25 par Sladö-Långskär, Västervik, 29 juv. ringm. 23.6 (Bimbi Ollberg, Tommy Larsson).

Öl: Inga uppgifter om häckning.

Gtl: Ca 40 häckande par på Bungeör, Bunge (Jan Janthe). Ca 30 häckande par på Storholmen, Laus holmar (Kjell Larsson).

Hl: 251 par på Nidingen (Uno Unger).

Omkring 380 par plus eventuellt ytterligare några par på Öl innebär en viss återhämtning jämfört med 1990. Ökningen beror helt på den stora kolonin på Nidingen. Kolonier av kentska tärnor har alltid varit kända för instabilitet, men de senaste åren har denna varit extrem. Kan man hoppas att Nidingenkolonin skall få vara tillräckligt ostörd för att bli stabilare?

Småtärna *Sterna minuta* (häckningar)

Sk: En inventering gav ca 100 häckande par. Största koloni: 17 par i Trelleborgs hamn. En inlands-

FOTO: STEFAN OSCARSSON

Jämfört med de närmast föregående åren sågs ganska få alkekungar, Orust, Bohuslän i november. Little Auk, Bohuslän, Sweden 1991.

häckning: 1 par i Ivösjön (Niils Waldemarsson). Häckningsresultaten var genomgående dåliga.

Sm: 3 par Vällö, Mönsterås (Per Gustafsson). 1 par Svartingskär, Mönsterås (Tommy Larsson). 1 par Runnö, Påskallavik (Tommy Larsson).

Bl: 1 par Vällholmen (Patric Österblad). 15 par Stolp (Lars Möllersten).

Öl: Inga uppgifter.

Gtl: Inga aktuella uppgifter om det häckande beståndets storlek.

Hl: 32–33 par vid Getterön och 2 par vid Lisereds skär (Pär Sandberg). 5 par påbörjade häckning i hamnutfyllnaden, Halmstad, men misslyckades. Ett par lade om och fick två ungar på vingarna (Anders Wirdheim m. fl.).

Mpd: 1 ex. Hörningsholm 2–3.6 (Harald Sellerfors m. fl.).

Ång: 1 ex. mot sydväst Kronören, Nordmalings s:n 25.7 (Göte Gustafsson).

Stammen i Sk har varit påfallande stabil på ca 100 par det senaste årtiondet men avsevärda omfördelningar av häckningarna inom landskapet har skett (*Anser* 31:41). Tyvärr är underlaget otillräckligt för att bedöma det totala antalet par i Sverige. Första fyndet i Mpd och det tredje i Ång.

Svarttärna *Chlidonias niger* (häckningar)

Sk: En inventering gav drygt 50 häckande par: 17–18 par i Hammarsjön, 5 par i Araslövssjön, 8–9 par Gummastorpasjön, ca 10 par Krankesjön och 11 par vid Holmeja.

Öl: 4–6 par Lenstad Mosse (Kurt Lundgren), 12 par Frösslundamossen, 1 par Bårby träsk, 4 par Gillsby mosse (Hans Alexandersson).

Vg: 13 par häckade i Hornborgasjön, ca 10 ungar blev flygga (Hfstn).

Nrk: Minst 6 par gjorde häckningsförsök varav 3 lyckades få ut ungar i Kvismaren. Som mest 19 ad. fåglar 29.6 (Kvismare fågelstation).

Ög: 45 par häckade i Täkern, ca 10 flygga juv. sågs (Tfstn).

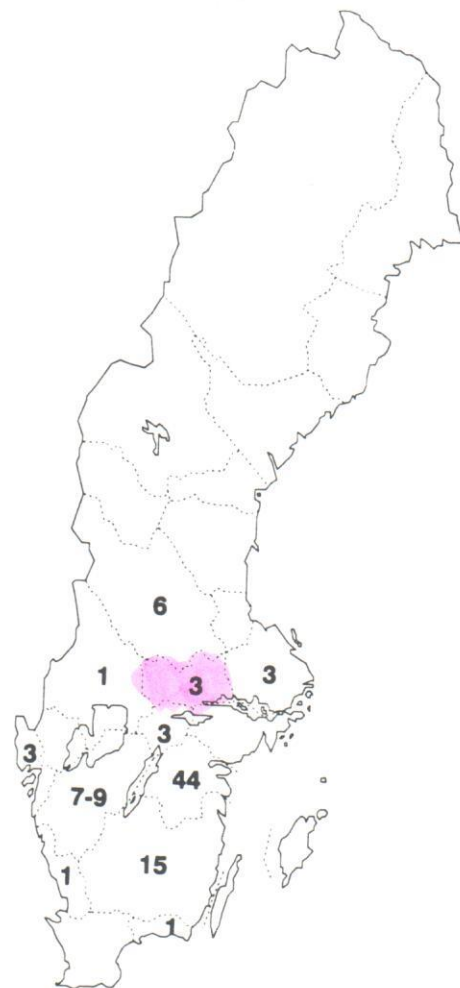
Vstm: 2 par Gnien, Ramnäs (Ralf Lundmark m. fl.). 20–25 par Fläcksjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink). 6 par Rörbosjön, Fläckebo (Karl-Gunnar Källebrink).

Den svenska stammen kan av de ovanstående uppgifterna med ganska stor säkerhet beräknas till 160–180 par vilket inte innebär någon säkerställd förändring jämfört med de senaste åren. Arten saknades för andra året i rad i Asköviken.

FOTO: GÖRAN GUSTAFSSON

Antalet rapporterade häckningar av kungsfiskare är förmodligen missvisande. Det enda landskapet där en noggrannare inventering gjorts är Östergötland. Denna fågel är fotograferad vid Nybroån i Skåne. Kingfisher, Scania, Sweden 1991.

Figur 2. Antal kungsfiskarhäckningar per landskap 1991.

Number of Kingfisher breeding records by province 1991.

Upl: 1 ex., trol. 2K, Broby, Åkerby 3.1 (Mats Edholm). 1 ex. ♀-färgad. mot NO, Söderarm 5.1 (Lars Tydén). 1 ex. ♀-färgad. mot NO, Söderarm 19.2 (Lars Tydén). 1 ex. ♀-färgad. rastande, Båtskär, Söderarm 25.2 (Lars Tydén). 1 ex. V Vätöberg, Vätö, någon gång i mars (gm Kristofer Stighäll).

Jmt: 1 ex. Gäddede 10.6 (Nils Sjöberg).

Nb: 1 ad. ♀ Hortlax vid Piteå 1-13.6 (Sven-Erik Sundberg, Mattias Nordlund).

Lylpm: 1 ex. (trol. ♀) Ammarnäs 5.3 (Curt Mönch). 2 ex. Särvijsaure mellan Ammarnäs och Hemavan 19.4 (Anders Karlsson och Gustaf Egnell). 1 ex. Umgransele, Lycksele 2-4.7 (Benton Wolgers m.fl.).

Lu lpm: 1 ex. Teusajaure ca 20 km N Suorva omkr 20.8 (Marianne Mayor).

Tlpm: 1 ex. Talpagorni, Kebnekaise 5.8 (gm Patrik Granlund). 1 ex. Penikkavaara NO Parakka 18.11 (Kenneth Olofsson).

Sommarfynden på ÖI och GtI, februarifynden på ÖI och observationerna på Söderarm avser rimligen en fågel vardera. I så fall blir summan bara ca 7 fåglar nedanför fjällen under året. Det är en låg, men ingalunda extrem siffra. Liksom 1989 och 1990 noterades relativt många fåglar i fjällen, men inget tydde på häckning.

Lappuggla *Strix nebulosa*

Vstm: 2 ad. + 3 pull. Gunnilbo sn 29.4 (Stefan

Olsson). 1 ex. Felingen, Ramnäs 12.3, 27.5 och 2.6-1.7 (fl. obs.). 1 ex. Harsjön, Lillhärad, 9.8 (Kim Lill, Jan Pettersson).

Vrm: 1 ex. Stenhagen, Brattfors 9.12 (Lars Thornberg m.fl.).

Gstr: 1 funnen död Eltebo, Torsåker 9.2 (NRM). 1 ex. Åbyggeby 27-29.3 (Per Aspenberg m.fl.).

Hls: 1 häckning vardera Hudiksvall och Alfta. 1 ex. Hennan 11.3 (Stig Norell).

Mpd: 2 häckningar i Borgsjö, 1 vardera i Torp, Särtna och Holm. Dessutom 4 observationer samt 1 funnen död Ovensjö, Ånge 6.9 (NRM).

Ång: 1 häckning i Arnäs s:n, (Johnny Österberg m.fl.). 2 par häckade och fick vardera 3 ungar i Nordmalings kommun, (Ralf Norberg). Dessutom 7 observationer.

Vb: Minst 5 häckningar samt tre till fyra möjliga häckningar i Skellefteåområdet (Hans Degerstedt m.fl.). Dessutom 3 observationer och 5 funna döda.

Nb: 3 häckningar (Rrk Nb). Dessutom 6 funna döda.

Jmt: 4 häckningar, dessutom ca 16 observationer och 4 funna döda (NRM)

Ås lpm: 1 ex. Laxbäcken, Vilhelmina 24.3 (Inga Olofsson).

Ly lpm: 1 ex. Svärdsjö, Storuman 20.4 (Svante Gunnarsson).

P lpm: 1 funnen död 60 km S Arjeplog före 12.2 (NRM). 1 funnen död väg 373 mellan Piteå och Arvidsjaur 1.7 (NRM). 1 ex. Renviken, 35 km V Arvidsjaur 28.4 (Folke Lindgren).

Lu lpm: 1 ex. Furunäs 10 km SO Vuollerim 26.3 (Mats Karström, Lars Göran Hedberg). 1 ex. vid Rv 97 vid lappmarksgränsen 28.4 (Kent Sandling). 1 ex. Murjek sept. (Eva Holmqvist).

Tillägg: Ång: 1 ex. Bergnåset, Stybbersmark, Arnäs s:n 1966 (Ronny Lundberg gm Thomas Birkö).

1 ex. Albertsro, Bonåset, Arnäs s:n 1966 (Ronny Lundberg gm Thomas Birkö). 1 par häckande (4-5 ungar flygga) på slättermarkerna norr om Önskan, Skorped i slutet av 1970-talet eller början av 1980-talet (Uno Tjernström gm Thomas Birkö).

1 ex. ropade Selstadammen, Anundsjö s:n, en kväll i september 1987 (Bo Öman). 1 ex. Klocken, norr om Remmarbäcken, Anundsjö s:n, under hösten 1990 (Agneta Esplund via Thomas Birkö).

Ly lpm: 1 ex. Yttervik, Tärnaby sommaren 1970 (Håkan Rune).

Totalt rapporterades 23 häckningar vilket får anses

relativt normalt. Det var däremot inte fördelningen: Vstm (1 häckning), Hls (2), Mpd (5), Ång (3), Vb (5 + 3-4 troliga), Nb (3) och Jmt (4). Denna tills rätt nyligen utpräglade Norrbottenart tycks nu ha spritt sig över i stort sett hela det norrländska skogslandet. Häckningen i Vstm är den första i landskapet och den andra i Svealand (en häckning har rapporterats från Dlr tidigare). Hur länge dröjer det till de första häckningarna i Gstr och Vrm?

Kungsfiskare *Alcedo atthis* (häckningar)

Totalt ca 90 häckningar rapporterade (Fig 2). Täckningen är dock mycket ojämn. Medan 44 häckningar på 19 lokaler i Ög troligen rätt väl motsvarar det rätta antalet så är givetvis 0 häckningar i Sk (där arten rapporterats från 13 lokaler) helt missvisande. Det totala antalet häckningar i Sverige är säkerligen flera hundra. I Ög begränsas beståndet nu av antalet lämpliga häckplatser och detsamma gäller troligen hela Sydsverige.

Biätare *Merops apiaster* (114, 12)

Sk: 1 ex. Falsterbo 26.6 (Klaus Malling Olsen). 1 ex. (troligen en annan fågel) Falsterbo 27.6 (Klaus Malling Olsen). 1 ex. Ravlundafältet, 2 km S Juleboda 31.7 (Niklas Jeppson).

Bl: 1 ex. Utlängan 15.6 (Johan Karlsson). 1 ex. Garpahammen, Hasslö 6-7.7 (Erik Thodén).

Öl: 3 ex. Ottenby 31.5 (Patrik Rhönnsad m.fl.). 1 ex. Ottenby 10-11.6 (Håkan Forsman m.fl.). 1 ex. Ottenby 17.6 (Magnus Hellström).

Gtl: 2 ex. Bengts, Östergarn 29-30.5 (Jim Sundberg) 1 ex. Kapellängen, Gotska Sandön 3.6 (Leif Christensen) 1 ex. Rivet, Sundre 6.6 (Thomas Pärt)

Hl: 2 ex. Getterön 1.6 (Mikael Nord).

12 fynd och 16 ex. är nästan exakt samma summa som 1990 och något över den normala årssumman.

Blåkråka *Coracias garrulus* (122, 1)

Öl: 1 ex. Alby, Alvaret, 9.7 (Alf Arrhenius)

Ett enda fynd är den lägsta årssiffran någonsin. Det usla försommarvädret spelade säkert sin roll, men arten har sedan länge visat en vikande tendens i Europa och Sverige.

Härfågel *Upupa epops* (ca 1 210, >80)

Häckningar:

Öl: 3 häckningar och 1 häckförsök (Jan Pettersson, Ottenby fstn).

Rapportområde Province	Härfågel <i>Hoopoe</i>		Berglärka <i>Shore Lark</i>	
	Vår Spring	Höst Autumn	Vår Spring	Höst Autumn
Sk	5	1	13	ca 46
Bl	6	2	6	0
Sm	9	2	2	0
Öl	-	3	4	ca 48
Gtl	7	6	9	7
Hl	2	2	46	ca 110
Boh	2	2	2	1
Dsl	1	0	0	0
Vg	2	3	1	16
Nrk	1	0	0	0
Ög	2	2	0	4
Srm	2	1	1	2
Upl	0	2	1	0
Vstm	2	2	0	0
Dlr	0	3-4	1	1
Hls	0	5	0	1
Mpd	0	1	0	0
Ång	0	1	0	0
Vb	0	1	3	1
Nb	0	0	0	0
Ås lpm	0	0	-	-
Ly lpm	0	0	-	-
P lpm	0	0	-	-
Lu lpm	0	0	-	-
Summa				
Total	>41	39-40	89	ca 237

Tabell 5. Antal härfåglar och berglärkor (utanför fjällen) per rapportområde under första och andra halvåret 1991.

Numbers of Hoopoes and Shore Larks seen during the spring and autumn 1991, by province. - = No data.

Gtl: Häckning (1 par vardera) konstaterad i Rute (Torsten Green-Petersen) och Vamlingbo (Per-Göran Bodén).

Tillägg: Öl: 1986 2 häckningar, 1987 2 häckningar och 2 häckförsök, 1988 4 häckningar och 1 häckförsök, 1989 5 häckningar, 1990 5 häckningar och 2 häckförsök, (Jan Pettersson, Ottenby fstn).

Fyndens fördelning framgår av Tabell 5. Uppgifterna om att häckning förekommit årligen på Öl åtminstone sedan 1986 kan väl knappast tolkas på annat sätt än att en liten fast stam finns där. Att dessutom två häckningar rapporterats från Gtl där den ornitologiska täckningen är betydligt sämre än

på Öl antyder att detsamma kanske kan gälla även där. Häckningarna på Öl gör att summa för antalet fynd saknas därifrån eftersom det är svårt att avgöra vilka observationer som härrör från de häckande fåglarna.

Gråspett *Picus canus*

Fjorton eller femton säkra häckningar har rapporterats, fördelade på Dsl (2-3), Upl (2), Vrm (3), Dlr (1), Gstr (2), Hls (1), Mpd (1) och Jmt (2). Därtill har arten rapporterats under häckningstid från ytterligare 67 lokaler fördelade på Dsl (6), Nr (1), Upl (2), Vstm (1), Vrm (4), Dlr (3), Gstr (1), Hls (18), Mpd (13), Ång (14), Hjd (1), Jmt (2) och P lpm (1). Båda summorna får anses vara något över det normala. Påståendet i förra årets rapport (VF 1991:7:48) att Ås och Ly lpm får anses tillhöra artens normala utbredningsområde bekräftades då ett upprop i lokalradion resulterade i uppgifter om ett 20-tal exemplar i vardera området (och dessutom ca 37 ex. i Vb). Följande fynd får dock anses vara utanför artens normala utbredningsområde:

- Sm: 1 ♀ Ramnäs, Gällaryd m. 1 (Anders Mattsson).
- Nrk: 1 ♂ vid Skalltorp, Åmmeberg 7 km SE Askersund, 6.6 (Nils-Erik Ström).
- Vstm: 1 ♀ Ursjötorp, Sura 16-17.2 (Pentti J. Tatti m.fl.). 1 ex. Ulvramen, Ramnäs 30.7 (Jan Petersson). 1 ex. Sandsjöhöjden, Hällefors 24.11 (Torgel Simensen). 1 ex. Norrsjön, Sura, 8.12 (Yngve Pettersson).

Hjd: Observerad i Funäsdalen hela året (Bengt Warensjö, Lars Hammarin).

P lpm: 1 ex. Arvidsjaur 8-14.4 (Folke Lindgren).

Lu lpm: 1 ex. Lina älv, 6 km O Gällivare 21.11 (Åke Aronsson).

Tillägg: Nb: 1 ♀ Storfällberget 30 km S Luleå 16.9.90 (Mattias Nordlund, Johan Widenfalk).

Gröngöling *Picus viridis*

Hjd: Enstaka observationer i Ytterhogdal fr o m 2.4 (Sven-Gunnar Olsson)

Femte fyndet i Hjd.

Vitryggig hackspett *Dendrocopos leucotos*

Det ser fortsatt dystert ut för den vitryggiga hackspetten (Tabell 6). Bestånden tunnas ut alltmer på "klassiska" lokaler som nedre Dalälven och södra Ög. De enda ljuspunkterna är den tillsynes relativt stabila stammen i Dsl samt att det lilla bestånd som

på senare år upptäckts i Sm möjligen är något större än man tidigare trott. Alltfler observationer tyder på att åtminstone en del vitryggiga hackspettar flyttar sig mellan vinter- och sommarrevir vilket gör att enbart vinterobservationer inte nödvändigtvis indikerar ett häckande bestånd (Seppo Haavisto muntl.).

Följande fynd gjordes utanför artens normala utbredningsområde:

Vb: 1 ♂ rastade Bergön 7.10 (Christer Olsson).

Tofslärka *Galerida cristata*

Sk: 1 ex. Östervärn, Malmö 31.1 (Henrik Hansen).

1 ex. Kemientrum, Lund 9.3 (Susanne Åkeson). 2 ex. varav 1 sj. KF-lagret, Malmö industrihamn 6.4 (Douglas & Olof Gustafsson). 1 sj. "House of Blend", Malmö industrihamn 8.5 och 29.6 (Fredrik Hansson). 1 ex. mot S Nabben, Falsterbo 27.6 (Nils Kjellén). 1 ex. Lindängen, Malmö 27.7 (Kristian Ståhl). 1 ex. Östra Torn, Lund 8.10 (Lars Lundquist). 1 ex. Landskrona 10.12 (NN).

Sm: 1 ex. Stortorget, Växjö 22-28.10 (Joakim Hagström).

Öl: 1 ex. Näsby 6-8.4 (Björn Klevemark, Tommy Knutsson m.fl.)

Rapport-område	Häckningar	Troliga häckningar	Enstaka fåglar under häckn.tid
Province	Confirmed breeding	Probable breeding	Sites with single birds
Sm	3	0	1
Dsl	2	11-12	9
Ög	1	0	1
Upl	1	2	5-6
Vrm	0	1	7
Dlr	1	0	4-5
Gstr	0	0	2
Hls	0	0	1-2
Summa			
Total	≥8	14-15	30-33

Tabell 6. Antal häckningar och fynd under häckningstid av vitryggig hackspett under 1991. Numbers of confirmed, probable and possible breeding records of White-backed Woodpecker by province during 1991.

Vg: 1 ex. Östra Hamnen, Lidköping 21-24.4 (Kjell Svensson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Stortorget, centrala Örebro 11-12.5 (Claes-Göran Otto, Lennart Eriksson).

Vstm: 1 ex. Bäckby, Lundby, 9-10.7 och 16.9 (Roger Sählin).

Tillägg: Srm: 1 ex. Nättarö 22-24.7.89 (H-O Gustavsson).

Tofslärkan får väl nu betraktas som utgången som svensk häckfågel även om några få ex. finns kvar i Malmö och Lund. Det relativt stora antalet fynd norr om Sk (liksom troligen fynden i Falsterbo och Landskrona) visar att ett visst inflöde från kontinenten fortfarande sker. Fyndet i Vg var det första sedan 1976.

Berglärka *Eremophila alpestris*

Häckningar och fynd som tyder på häckning:

Ly lpm: 7 par häckade, ytterligare 1 par sågs samt ett antal ensamma ♂♂, totalt 21 ex. i Ammarnäsområdet (LUVRE).

Lu lpm: 1 ex. 10 km NV Suorva 27.8 (Patrik Granlund).

T lpm: 1 sp. Taavavuoma 4.7 (Stefan Rystedt).

Omkring 325 berglärkor rapporterades utanför häckningsområdena vilket är klart mer än de senaste åren. Hur fynden fördelade sig geografiskt framgår av tabell 5. Det är osäkert om denna ökning motsvaras av en uppgång av det häckande beståndet eller beror på att de exceptionellt milda vintrarna gör att berglärkorna övervintrar längre norrut. Normalt rapporteras nämnvärda koncentrationer av berglärkor endast från Hl, men 1991 rapporterades sådana även från Sk, Öl, Grl och Vg. Följande rapporter om 5 eller flera berglärkor har inkommit: Sk: 7 ex. Vellinge ängar 2.1-9.3 (Nils Kjellén, Bertil Svensson), därefter i sjunkande antal fram till 7.4 (4 ex.) (Anders Persson, Jan Tisell m. fl.). 7 ex. vid Gröthögarna 28.10 (Anders Lindén). 5-9 ex. S Landskrona 20.11-14.12 (fl. obs.). 8 ex. Malmö hamn 1-31.12 (Ingemar Andell m. fl.). 7 ex. L. Hammars näs 9.12 (Jan Jörgensen).

Öl: 8 ex. Bröttorpsören 20.10 (Ulf Antonsson). 1-12 ex. Ottenby 3-15.11 (Magnus Hellström, Stefan Wahlstedt). 7 ex. Sebybadet 10.11 (Mats Wallin).

Grl: 5 ex. Norsholmen 3.3 (Stellan Hedgren, Gunnar Ingmansson).

Hl: 11 ex. Morups rånge 1 (fl. obs.). 13 ex. Hamnutfyllnaden, Halmstad 1.1-3.3, därefter 1-9

ex. på samma lokal fram till 1.5 (fl. obs.). 5 ex. Gubbanäsän 23.1 (Mikael Nord). 8–26 ex. Hamnutfyllnaden, Halmstad 20.10–31.12 (fl. obs.). 5 ex. Påarp 27.10 och 6 ex. på samma lokal 6.11–31.12 (Jan-Erik & Rigmor Wickström) Max 39 ex. Morups tånge dec. (fl. obs.). 5 ex. Malön 22.12 (Raimo Neergaard).

Vg: 11 ex. Vänersborgsviken 16.10 (Göran Darefelt).

Tillägg: Gtl: 3 ex. Närsholmen 3.2.90 (Dan Lundgren).

Större Piplärka *Anthus novaeseelandiae* (169, 16)

Sk: 2 ex. I Hammars näs 4–8.10 (Hans-Åke Gustavsson m. fl.) och 1 ex. på samma lokal 9–12.10 (Mats-Åke Persson m. fl.).

Öl: 1 ex. 1.5 km N Näsbybadet 6.10 (Anders Boström). 1 ex. Stenhusa bod 9.10 (Staffan Rodebrand). 1 ex. Sandbyborg 27.10* (Anders Lundquist).

Gtl: 1 ex. Barshageudd, Sundre 18.9 (Michael Averland). 1 ex. Rivet, Sundre 25.10 (Tord Lantz, Per Smittberg).

Hl: 1 ex. Balgö 9.10 (Robert Magnusson, Ulf Hilding).

Ög: 1 ex. Alviks ängar, Ödeshög 9.10 (Peter Fredriksson).

Upl: 1 ex. rastade Björns fyr, Hållnäs 27.10 (Ulrik Lötberg, Björn Svensson m. fl.).

Vrm: 1 ex. Kyrkviken, 10 km SV Storfors 6.10 (Lars Thornberg m. fl.).

Vb: 1 ex. Umeå uthamn 4.10 (Martin Amcoff). 1 ex. rastade Holmö by 7.10 (Martin Amcoff). 2 ex. rastade Holmö by, 16.10 (Martin Amcoff).

Sexton större piplärkor är klart över medelsiffran för senare år, men inget rekord (1988 rapporterades 51 ex. och 1990 25 ex.). Den tidsmässiga fördelningen var relativt normal även om andelen septemberfynd var lägre än normalt. Andra fyndet i Vrm och det tredje i Upl.

Fältpiplärka *Anthus campestris*

Sk: Rapporterades från ca 30 lokaler 5–7, häckning trolig i 27 fall men juv. noterades bara på 2 lokaler. 14 ex. sträckte ut vid Nabben, Falsterbo 11.8–16.9 (Rrk Sk).

Bl: 1 ad. Utlängan 27.5 (Johan Karlsson) och troligen samma ex. 2–3.6 (Göran Karlsson).

Öl: 1 ex. Ottenby 10–12.5 (Anders Andersson, Per Ålind m. fl.). 1 ex. Ottenby 8.9 (Anders Lundquist, Stefan Wahlstedt).

Gtl: 1 ex. Stora Karlsö 25–26.5 (Per Johansson, Magnus Martinsson).

Hl: Rapporterad från ca 15 lokaler på sträckan Mellbystrand–Suseåns mynning (fl. obs.). 1 par häckade Morups tånge (fl. obs.). 1 ex. Getterön vardera 17.8 och 19.8 (Mikael Nord m. fl.).

Vg: 1 ex. Brotorp, Lena 29.8 (Osborne Lindberg).

Ög: 1 ex. Ramstad, Tåkern 7.6 (Anders Elf).

Dlr: 1 ex. Vintjärn, Falun 5.5 (Mats Jansson m. fl.).

Rättelser: Sm: 1 ex. Osudden, Värnamo 28.8.83 (VF 43:479) dementeras.

Ingen tydlig tendens kan avläsas i rapporterna från Sk och Hl. En inventering i Sk vore synnerligen önskvärd. Andra fyndet i Ög och det tredje i Dlr.

Rödstrupig piplärka *Anthus cervinus* (häckningar eller fynd som tyder på häckning)

Lylpm: 1 sj. ex. Stormyrn, Grannäs 2.6 (LUVRE).

1 ex. Amarnäsdeltat 6.6 och 14.6 (LUVRE). 1

ex. Joesjö, Tärnaby 7.6 (Jonas Bonnedahl). 1 ex.

Hemavan 7.6 (Jonas Bonnedahl).

Ännu en art där "LUVRE-effekten" är tydlig. Är rapporteringsmoralen dålig eller är verkligen arten så fåtalig i de svenska fjällen? De få rapporterna från fjällen kontrasterar mot den ovanligt rika förekomsten i Sydsverige hösten 1991.

Forsärla *Motacilla cinerea* (N om Sm–Vg–Dsl inkl Öl och Gtl)

Öl: 1 ♀ Ottenby 12.5 (Magnus Corell). 1 ex. Ottenby 18.8 (Niclas Eklund). 1 ex. Ottenby 25.8 (Niclas Eklund). 1 ex. Ottenby 31.8 (Niclas Eklund). 1 ex. Ottenby 19.10 (Börje Monsén). 1 ex. Skärlovns hamn. 19.10 (Anders Andersson). 1 ex. Ottenby 25.10 (Niclas Eklund, Rolf Engström).

Gtl: 1 ex. Hoburgen 24.8 (Tuomo Kolehmainen)

Nrk: 1 ex. Lekhult, Kilsbergen 5 km E om Villingsberg 4.9 (Erik Nordberg).

Ög: 1 ex. Vadstena reningsverk 22.5 (Magnus Svensson). 1 ex. Svålinge, Tåkern 17.8 (Anders Elf). 2 ex. Eldslösa, Mjölby 19.9 (Peter Fredriksson). 1 ex. Nybro, Roxen 20.9 (Berndth Gustafsson). 1 ex. Herrestad ka, Tåkern, 29.9 (Anders Elf).

Srm: 1 ex. Landsort 7.4 (Ola Svensson).

Vstm: 1 ex. Frövifors, Näsby 21.5 (Yvon Linder). 1 ♀ Älvhyttan, Viker 3.9 (Roland Thuvander).

Vrm: 6 häckningar, 1 trolig häckning, 7 observationer av 9 ex. under häckningstid, 3 observationer utanför häckningstid.

Dlr: 5 häckningar, 2 observationer under häckningstid, 1 observation utanför häckningstid.

Hls: 1 ♂ Boda bruk, Enångr 11.4–12.5 (Per Arne Olsson, Bengt Sättlin).

Mpd: 1 ♀ Kraftverket, Ljungaverk 7–27.9 (Bengt Gruvin m. fl.).

Ång: 1 ex. mot N Gådaån, Säbrå 7.4 (Leif Johansson, Stefan Morell). 1 par Forsmo, Eds s:n, 9–25.5 (Urban Grenmyr). 1 ♂ sjungande Västana-fallet, Viksjö 26.5–5.10 (Leif Johansson m. fl.). Trots flera besök kunde ingen häckning konstateras detta år och ingen ♀ observerades.

Vb: 1 ex. mot S. Stora Fjäderägg 14.8 (gm Christer Olsson). 3 ex. mot S. Stora Fjäderägg 15.8 (gm Christer Olsson). 3 ex. rastade, Fabriksviken, Hörnefors 15.8 (Eskil Nygren). 1 ♀ rastade vid pöarna, Umeå uthamn, 24.9 (Thomas Sundström).

Jmt: 1 häckning Lillån, Åre (P O Bengtsson). 1 ex. Åre 29.6 (Benny Paulsson).

P lpm: 1 par + 1 juv. Gautosjö 20 km V Jutis 3.7 (Mats Bergquist).

Lu lpm: 2 ex. Änok, Kvikkjokk ult. 7 (Tor Lundberg).

T lpm: 1 ex. Abiskojäkka 23.6 (Sigvard Svensson).

1 ♀ vid Abisko turiststation 1.7 (Ola Elleström).

1 juv. Pallenjåkka 10 km SSV Abisko Ö 14.8 (Jan-Olov Hedén).

Tillägg: Ång: 1 ex. Strömngatan Sollefteå 4.7.90 (Uno Unger).

Detta är också helt klart en art som gynnats av de milda vintrarna och den är nu troligen lika talrik som omkring 1980. Första häckningen i P lpm och den andra i T lpm. Förutom beståndet i sydvästra Sverige finns arten nu troligen i ett glest bestånd längs hela fjällkedjan. Arten har nu häckat i alla landskap utom Öl, Gtl, Srm, Upl, Gstr, Vb och Nb.

Engelsk sädesärla *Motacilla alba yarrellii* (82, 14)

Sk: 1 ♂ Arlövs ängar 23.3 (Sven Splittoff). 1 ♂

Vellinge ängar 2.4 (Paul Eric Jönsson). 1 ♂

Malmö industrihamn 7.4 (Ola Ellerström). 1 ♀

Vombs vattenverk 10–15.4 (Anders Jönsson). 1 ♀ Hembygdsparken, Ängelholm 16.4 (Hans Nordius). 1 ♀ Hasslarp 28.4–11.5 (Stefan Cherrug m. fl.). 1 ♀ Rökepipan, Dalby 20.5 (Ulf Gårdenfors).

Hl: 1 2K ♀ Mellbystrand 18.5 (Magnus Ferdinandsson). 1 ♂ Getterön 7.6 (Per Hjalmarsson, Mikael Nord).

Bob: 1 ♂ Mollösund 3.3 (Berndt Björk, Kristina Bick). 1 ex. Valön, Sotenäs 5.4 (Aimon Niklasson). 1 2K ♂ Torslandaviken 14.4–6.5 (Mikael Käll m.fl.).

Dsl: 1 ♂ Sörbyn, Brålanda 31.3 (Kjell Eriksson).

Ög: 1 ♂ Kolsbro, Svältinge, Tåkern 18.4 (Anders Elf).

Srm: 1 ex. Kyrksjön, Floda 11–21.5 (Tommy Karlström, Mathias Anderson).

Tilllägg: *Öl:* 1 ex. Kalvhagen, Mörbylånga 20.4.90 (Mats Wallin). *Bob:* 1 2K ♂ Välen, V Frölunda 8.4–16.5.90 (Johan Wallander m. fl.). 1 ♂ Torslandaviken 1.5.90 (Håkan Thorstensson, Mikael Käll).

Fjorton fynd är den näst högsta årssiffran hittills, överträffad endast av 1990 med sjutton fynd (inklusive kompletteringarna ovan). Andra fyndet i Dsl och det femte i Ög. Troligen har de "engelska" sädesärlorna, som är kortflyttare, gynnats av de milda vintrarna de senaste åren.

Järnsparv *Prunella modularis*

Ång: 1 ex. lyckades övervintra vintern 1991–92 Järved, Arnäs s:n, (Torbjörn Johansson).

Första övervintringen i Ång.

Svart rödstjärt *Phoenicurus ochruros* (N om Boh-Vg-Srm)

Dsl: 1 ♂ Färgelanda sågverk 9–15.4 (Christer Ottosson). 1 ♂ Ång, Ed 24.6 (Gustaw Zakariasson).

Nrk: 1 par häckade och fick ut två kullar vid Örebro Energi, värmeverket, Örebro (Ola Eriksson).

Upl: 1 ♂ Söderarm 5-7.4 (Lars Tydén). 1 ♂ sj. centrala Uppsala 9.5–7.7 (Owe Rosengren, Raoul Wexius m.fl.). 1 ex. södra brofästet Lidingöbron 26.5 (Svante Söderholm). 1 ex. KTH, Stockholm 3.6 (Svante Söderholm). 2 ♂ sj. centrala Uppsala 15.6 och 21.6 (Håkan Andersson, Sebastian Sundberg m. fl.). 1 ex. Björns fyr, Hällnäs 2.8 (Lars Gustavsson, Lennart Söderlund). 1 ♀/juv. Svenska Högarna, Blidö 30.9 (Bill Douhan, Lars Olsson).

Vstm: 1 sj. Frövifors, Näsby 29.4 och 12.5 (Mats Andersson). 1 ♂ Fagersta bruk, Västanfors 12.5 (Arne Karlsson).

Vrm: 1 ♂ Länsmanshöjden, 9 km E Sunnemo 13.4 (Per-Åke Lonnfors). 1 ♂ centrala Karlskoga 18.5 (Tony Berglund, Benny Jungnickel). 1 ♂ Edsviken, Skoghall 5–9.6 (Dan Norberg). 1 juv. Fisksjön, Karlskoga 4.8 (Toni Berglund m.fl.).

Dlr: 1 häckning Smedjebackens hamn (Mats Gothnier, Pelle Adenäs m.fl.). 1 sj. Träimpregneringen, Ludvika 11.4 (Pelle & Anette Adenäs). 1 2K Dalsbyn, Säter 13.4 (Jan Forslund). 1 ♀ Fullsta, By, Avesta 3.5 (Mats Forslund, Malin Ingvar-Nilsson). 1 ♂ Lindbyn, Gagnef 9.5 (Conny Trogen). 1 ♂ Syrafabriken, Falun 17.6 (Sten-Erik Bohlin).

Gstr: 1 par häckade och fick ut minst två kullar Gävle hamn (rrk Gstr). I övrigt 1 ex. Eggegrund vardera 9.5, 20.6, 29.7, 15.10 och 19.10 (fl. obs.). 1 ♂ Trödjeällan 1.8 (Per Aspenberg, Hans Wallen).

Ång: 1 ♂ Härnö Södra 4.5 (Leif Johansson).

Vb: 1 ♀ rastande, Holmögads fyr 30.4 (Christer Olsson). 1 ♀ Nya hamnen, Stora Fjäderägg 11.5 (Gustaf Egnell). 1 ♀ Holmö by 12.5 och 25.5 (Gustaf Egnell). 1 ex. ♀-färgad, Byviken, Holmön 28.5 (Lars Edenius).

Tilllägg: *Upl:* 1 ♂ Örskär, Gräsö 1.5.89 (Martin och Lars Irestedt).

Normal förekomst. Det relativt stora antalet fynd på Eggegrund är dock värt att notera. Sjätte fyndet i Ång.

Svarthakad buskskvätta *Saxicola torquata* (endast fåglar ej bestämda till rasen *maura*) (133, 22)

Sk: 1 ad. ♂ Skåre 13.4 (Per Anders Bertilsson m.fl.). 1 ♀ Arlövs ängar 30.9 (Fredrik Hansson).

Bl: 1 ♂ Torhamn 7–9.4 (Anders Kihlberg, Jan Hägg m. fl.). 1 ♀ Utlängan 9–11.5 (Göran Karlsson m.fl.).

Sm: 1 ♂ Uknö Glo, Lofta 9.6 (Bimbi Ollberg). 1 ad. ♂ Drevsjön, Drev, 9.6 (Andreas Malmqvist, Johan Sandström m.fl.).

Öl: 1 ♂ Ottenby 20–26.3 (Anders Sandström, Lennart Carlsson). 1 ad. ♂ Ottenby 1.5 (Mats Wallin). 1 ex. Stenboud 1.5 (Stefan Wahlstedt). 1 ♂ Ottenby 5.5 (Rolf Engström). 1 ♂ Ottenby 9.5 (Jan von Brömsen, m.fl.). 1 ♀/juv. Ottenby 15–17.10 (Börje Monsén, Arne Andersson m.fl.). 1 ♀-färgad Triberga läge 24.10 (Morgan Johansson). 1 ♂ Ottenby 25.10 (Börje Monsén, Hans Hägnander m.fl.).

Hl: 1 2K ♂ Gubbanäs 24–25.3 (Carl-Ivar Hagman m. fl.).

Nrk: 1 ♂ Lertaget, Kumla 10–11.3* (Jonas Engzell, Jonas Molin).

Vrm: 1 1K ♀ Hammarö fstrn 12–14.10 (Richard Ottvall m.fl.).

Gstr: 1 ex. Eggegrund 9.10, 2 ex. 11.10, 1 ex. (ev. samma) 12–13.10 (Tomas Pärt m.fl.) och 1 ex. 16.10 (Urban Grenmyr, Börje Dahln).

T/lpm: 1 ♀ Kaalasluspa 15 km SV Kiruna 7.4 (Åke Persson).

Tilllägg: *Bl:* 1 ♂ Utlängan 28.4.86 (Jan-Åke Rosén). Tjugotvå svarthakade buskskvättor är den högsta årssumma som registrerats. Det stora antalet fynd de senaste åren är, som redan påpekades i förra årets rapport, märkligt med tanke på att arten tycks minska i stora delar av Väst- och Mellanuropa. En del av höstfynden tillhör dock troligen den östliga *maura*-rasen även om de inte bestämts som sådana. Tredje fyndet i Nrk, det fjärde i Vrm och det första i T lpm.

Gräshoppsångare *Locustella naevia*

Åslpm: 1 ex. Björnbacka, Åsele 20.5 (Sture Gustafsson).

Ly lpm: 1 sj. ex. Tannsele S Lycksele 13–21.6 (Per Hansson).

Tredje fynden i både Ås lpm och Ly lpm.

Flodsångare *Locustella fluviatilis* (ca 1 745, ca 185)

Etthundraåttiofyra flodsångare är nästan samma antal som 1990. Trenden har dock varit sjunkande de senaste åren (1988 215 ♂♂, 1989 205 ♂♂, 1990 189 ♂♂ och 1991 185 ♂♂). Inga häckningsindicer noterades. Fyndens fördelning på landskap framgår av tabell 7. Fyndet i Jmt (1 ex. Handöl 19.7 (Ånn fstrn)) var det tredje i landskapet.

Vassångare *Locustella luscinioides* (ca 174, 23)

Sk: 1 sj. Herculesviken, Hammarsjön 1.5–23.6 (fl. obs.). 1 sj. N Åsum, Hammarsjön 9.6–15.7 (fl. obs.). 1 sj. Häslövs ängar, Hammarsjön 21.6 och 24.7 (Lars-Erik Jönsson m.fl.). 1 ex. Vibyviken, Hammarsjön 6.5 (Ulf Jungbeck). 1 sj. Rinkaby strand 28.5 (Sven Birkedal). 1 sj. Hercules dammar 5.5–23.6 (fl. obs.)

Sm: 1 sj. Osudden, Värnamo 10–29.5 (Mats Johansson m.fl.). 1 sj. Draven, Reftele 24.5–18.7 (Sven Johansson). 1 sj. Gränsö, Västervik 27.5 (Bimbi Ollberg).

Gtl: 1 sj. Tingstäde träsk 17.5–9.6 (Jörgen Petersson m.fl.).

Vg: 1 sj. Flän, Hornborgasjön 8.7 (Jörgen & Jonas Grahn).

Nrk: 1 ex. Kvinnerstatorp, Kvinnersta 2 km NV

Axberg k:a 9.5 (Tomas Ewerlid). 1 ex. Fiskinge, Kvismaren 12.5 (Joakim Johansson). 1 ex. Oset 19.7–3.8 (Anders Karlsson m.fl.).

Ög: 1 sj. Lövängsborg, Tåkern 31.5–12.6 (Tfstn). 1 sj. Lorbyäckens mynning, Tåkern 6.6 (Lars Gezelius, Anders Elf). 1 sj. Renstad kanal, Tåkern 16.6 (Lars Gezelius). 1 sj. V Bankudden, Tåkern 29.6 (Tfstn). 1 sj. Herrestad äng, Tåkern 18–23.7 (Anders Elf).

Upl: 1 sj. Dalbyviken, Uppsala-Näs 2.6 (Göran Nordlander). 1 sj. Fiskarens, Lårstaviken, Giesta 12.6–1.7 (Martin Tjernberg m.fl.). 1 sj. Hjälstaviken 3–10.8 (Martias Larsson, Martin Tjernberg m.fl.).

Vstm: 1 ex. Asköviken 28.5 (Thomas Pettersson). Tjugotre vassångare är den högsta årssumman hittills. Antalet är dock något osäkert eftersom fynden i Sk och Tåkern avser närliggande lokaler och därför delvis kan avse samma fåglar. Förskjutningen av de skånska fynden från Krankesjön till Hammarsjöområdet har fortsatt.

Busksångare *Acrocephalus dumetorum* (322, 42)

Sm: 1 ex. sj. Fredriksberg, Oskarshamn 26.7 (Lars Forsblad). 1 ad. ringm. samma lokal 29.7 (Tommy Larsson, Bimbi Ollberg).

Öl: 1 sj. Skärlov 3–4.6 (Lars-Åke Janzon, My Martinell). 1 sj. Ölands Skogsby 8.6 (Bimbi Ollberg). 1 sj. Slagerstad, Stenåsa 17.6 (Pär Sandberg m.fl.). 1 sj. Näsby, Ås 23.6–3.7 (Magnus Hellström m.fl.).

Gtl: 1 sj. Skoge, Sundre 27–29.5 (Robert Kavhed m.fl.). 1 sj. Kronholmen, Västergarn 2.6 (Olof Armini m.fl.). 1 sj. Laus myr 6–16.6 (Mats Nordin m.fl.). 1 sj. Kättevik, Sundre 7.6 (Michael Averland m.fl.). 1 sj. Paviken 23.6 (Lars Storm)

Hl: 1 sj. Stjärnarp 25–27.6 (Stefan Andersson m.fl.).

Nrk: 1 ex. Fiskinge, Kvismaren 4–5.6 (Anders Zetterman). 1 ex. Kvismaren 16.6 (Anders Haglund).

Ög: 1 sj. St Broby, SV Tåkern 12.6 (Peter Fredricson, Håkan Andersson).

Srm: 1 ex. Hörningsholm, Mörkö 5–12.7 (Jan Oldebring). 1 ex. NO Sandasjön, Mörkö 8.7 (Stefan & Daniel Bengtsson).

Upl: 1 ex. Edssjön, Vallentuna 10–20.6 (Andreas Grabs). 1 sj. Hovgården, Ovensjön, Rasbo 11–18.6 (Bo Johnsson, Björn Lundgren m.fl.). 1 sj. Knutby 15–25.6 (Gunnar Ehrenroth m.fl.). 1

ex. Hägernäsviken, Täby 22.6–2.7 (Christer Brostam m.fl.). 1 ex. Freden, Vallentuna 24.6 (Bertil Stavre). 1 ex. sj. Boholmen, Karlholm 3.7 (Lennart Söderlund).

Vstm: 1 ex. Malmön, Köping 14–18.6 (Per Lindh, Börje Wennerström). 1 ex. Rörbosjön, Fläckebo 20.6 (Ghia Bohlin, Sten-Erik Bohlin).

Vrm: 1 ex. V. Gottbol, Rudskoga 8–13.6 (Erik Landgren m.fl.).

Dlr: 1 sj. Soptippen, Hedemora 13.6 (Jan Forsslund). 1 sj. Bondarvet, Avesta 13–14.6 (Joakim Ehrs, Pelle Adenäs). 1 sj. Sollerön, Mora 15.6–3.7 (Tomas Jågas m.fl.). 1 sj. Wiggesnäs, Hedemora 2.7 (Jan-Erik Westlund).

Gstr: 1 sj. reningsverket, Gävle 6–7.6 (Gävle Fågelklubb).

Rapport- område Province	Flod- sångare River Warblers	Trast- sångare Great Reed Warblers	Sommar- gylling Golden Oriole
Sk	15	4	54
Bl	0	0	4
Sm	9	7	1
Öl	2	3	13
Gtl	17	4	ca 11
Hl	2	0	3
Boh	3	1	2
Dsl	0	0	0
Vg	16	43	6
Nrk	9	49–51	1
Ög	9	110	4
Srm	18	9	1
Upl	50	23	2
Vstm	10	19	0
Vrm	3	14–16	2
Dlr	11	0	0
Gstr	2	0	0
Hls	6	0	0
Mpd	1	0	0
Vb	1	0	1
Jmt	1	1	0
Summa			
Total	185	287–291	105

Tabell 7. Antal sjungande ♂♂ av flodsångare, trastsångare och sommargylling i Sverige 1991. Number of singing males of River Warbler, Great Reed Warbler and Golden Oriole in 1991 by province.

Hls: 1 sj. Jättendals k:a 22.6–1.7 (fl. obs.). 1 sj. Heden, Bollnäs 22.6 (Stefan Persson). 1 sj. Södersjön, Växbo 3.7 (Lennart Stern).

Ång: 1 ex. Käl, Skuleskogen, Vibyggerå s:n 5.6 (Oskar Norrgrann).

Vb: 1 sj. Holmö by, 8.6 (Gustaf Egnell). 1 sj. Öänden av flygfältet, Umeå, 9.6 (Rolf Sandberg). 1 sj. Innertavle 17.6 (Ulf Skyllberg, Joakim Lessman). 1 sj. Sägforsbron, Sävar 20–23.6 (Niklas Lindberg m. fl.). 1 sj. Ekmans handelsträdgård, Teg 18–21.6 (Joakim Lessman m.fl.). 1 1K ringm. Böleäng, Umeå 1.9 (Ralf Norberg).

Ly lpm: 1 sj. Tjulträskvägen, Ammarnäs 17–19.6 (LUVRE).

Fyrtioen busksångare är den tredje högsta årssumman hittills, och 1991 var det fjärde året i rad med höga årssummor (1988 53 ex, 1989 35 ex, 1990 44 ex, 1991 41 ex). Observera den ringmärkta ungfågeln i Vb! Det tycks faktiskt vara det första höstfyndet av busksångare i Sverige. Även den fågel som ringmärktes i Sm 29.7 är ett av de absolut senaste fynd som registrerats. Femte fyndet i Hl medan fyndet i Ly lpm är det första i området. Busksångaren har därmed anträffats i alla landskap och lappmarker utom P, Lu och T lpm.

Kärrsångare *Acrocephalus palustris*

Jmt: 1 ex. Enafors 8.7 (Ånn fstn). 1 ex. Svenstavik 10.7 (Bertil Roos).

Tredje och fjärde fynden i Jmt.

Trastsångare *Acrocephalus arundinaceus* (ca 3 300, ca 290)

Under 1990 ökade inte antalet rapporterade trastsångare jämfört med föregående år för första gången på många år. Stagnationen följdes av en minskning med ungefär 20 procent (från ca 360 till ca 290 ♂♂) mellan 1990 och 1991. Den geografiska fördelningen framgår av tabell 7. Den framtida utvecklingen får visa om detta är ett varaktigt trendbrott eller om det var den usla försommaren som var anledning till minskningen. På följande lokaler rapporterades fem eller flera sjungande hannar:

Vg: Hornborgasjön (26)

Nrk: Kvismaren (29), N Björksunder Hjälmarens (6–8), Segersjö (9).

Ög: Tåkern (102).

Upl: Tännaren (5).

Vstm: Asköviken (≥10).

Vrm: Kolstrandsviken (4–5).

Antalet lokaler med ≥ 5 sj. $\sigma\sigma$ var alltså bara åtta 1991 jämfört med tolv 1990, men liksom 1990 hyste dessa lokaler ungefär 2/3 av alla trastsångarna medan den sista tredjedelen fördelade sig på ytterligare 80 lokaler (jämfört med 94 1990).

Höstfynd och andra anmärkningsvärda fynd:

Sk: 1 ex. ringm. Klagshamn 3.8 (Peter Olsson). 1 ex. Äspet 22.8 (Erik Schönbeck). 1 ex. Sotemosse 18.9 (Bo Pettersson).

Sm: 1 juv. ringm. Landsjön 19.8 (Rosenlunds ornitologiska klubb).

Bob: 1 ex. ringm. Röda Grind, Kungälv 5.7 (Kåre Ström).

Jmt: 1 ex. Ändsön, Frösön 24.6 (Bertil Roos). Första fyndet i Jmt.

Höksångare *Sylvia nisoria* (utanför Öl, Gtl samt Bl, Sm och Srm kusttrakter)

Sk: Minst 2 sj. Brantevik-Gislövs hammar (fl. obs.). 1 ex. Kullen 19.5 (Karl-Göran Nilsson, Kaj Möller). 1 ex. ringm. Falsterbo 26.5 (FF). 1 sj. + 1 varnande Stenshuvud 30.6 (Anders Jönsson, Mikael Wigfors).

Sm: 1 juv. ringm. Rocsjön, Jönköping 1.9 (Eric Öhman m.fl.).

Hl: 1 ex. Espevik 27.8 (Getteröns fstn). 1 ex. ringm. Nidingen 30.8 (Nidingens fstn).

Bob: 1 misslyckad häckning Kattevik, Orust (Stefan Oscarsson, Bertil Berntsson). 1 häckning Lindö, Tanum och minst ytterligare 1 sj. σ på samma lokal (Bertil Berntsson, Göran Strömberg). 2 par Råssö, Strömstad, juv. sedda i aug. (Martin Kvarnback). 1 sj. Båsevik, Orust 15-24.6 (Stefan Oscarsson).

Nrk: 1 ex. Fiskinge, Kvismaren, 1.6, (Birgitta Johansson). 1 ung ringm., Kvismaren 21.8 (Kvismare fågelstation).

Ög: 1 ex. Beteby, Svensksundsviken 1.6 (Hans Marken).

Upl: 1 ad. σ Uppsala reningsverk 20.5 (Håkan Andersson). 1 ad. (3K+) σ ringm. Svenska Högarna, Blidö 27.5 (Bill Douhan, Jonas Karlsson).

Dlr: 1 sj. Garpenberg, Hedemora 21.6 (Bengt Persson, Ann-Marie Samuelsson). 1 1K Persbo, Ludvika 2.9 (Pelle Adenäs).

Gstr: 1 ex. ringm. Eggegrund vardera 10.6 och 13.6 (Per Aspenberg, Stefan Persson). 2 1K ringm. Inre Fjärden, Gävle 26.8 (Kjell Wallin).

Vb: 1 1K ringm. Fabriksviken, Hörnefors 29.8 (gm Eskil Nygren).

Tämligen normal förekomst. Fynden i Dlr var de första och andra i landskapet. Ett anmärkningsvärt stort antal årsungar har ringmärkts i Norrland på senare år – man undrar varifrån de kommer.

Lundsångare *Phylloscopus trochiloides* (ca 1 190, ca 138)

Sk: 1 sj. Tolebäcken, Egeside 26.5-2.6 (fl. obs.). 1 sj. Strandvägen, Landskrona 5-6.6 (Peder Weibull, Anders Lindén). 1 sj. Kullen 6.6 (Karl-Göran Nilsson). 1 3K σ ringm. Falsterbo 8.6 (FF). 1 sj. Hotell Svea, Simrishamn 15.6 (Annika Waldemarsson m.fl.). 1 sj. Hovs hallar 3.7 (Nils Rosenlund).

Bl: 3 ex. Utlängan 2.6 (Göran och Johan Karlsson). 1 ex. Utklippan 2-4.6 (Göran Andersson). 1 sj. Kråkenabben 3.6 (Thomas Nilsson). 1 ex. Utklippan 7.6 (Göran Andersson). 1 ex. Utlängan 8.6 (Carl-Ivan Carlsson). 1 sj. Utlängan 16.6 (Paul Andersson). 1 sj. Kungsmarken, Karlskrona 8.7 (Paul Andersson).

Sm: 1 ex. Kalmarsundsparken, Kalmar 5.6 (Kent Thernström). 1 par Strömsberg, Jönköping 12-23.6 (Gunnar Jakobsson m.fl.). 1 sj. Markestad, Solgen 4-8.7 (Roland Ljunggren).

Öl: Ottenbyområdet: 1 ex. ringm. Ottenby 3.6 (Ofstn). 1 ex. ringm. Ottenby 5-6.6 (Ofstn). 1 ex. ringm. Ottenby 5.7 (Jan Pettersson m.fl.). 1 ex. Kungsgården 31.5 (Nils-Ove Bergwall). 1 ex. Kungsgården 2-5.6 (Harald Persson m.fl.). 1 ex. Kungsgården 7.6 (Henrik Lind). 1 ex. Kungsgården 10.6 (Bimbi Ollberg). 2 ex. Södra Lunden 3.6 (Samuel Hansson). 1 ex. Norra Lunden 1.6 (Anders Andersson). 1 ex. Norra Lunden 5-9.6 (Bo Mörnerud m.fl.). 1 ex. Norra Lunden 15.6 (Ofstn). Övriga Öland: 1 ex. Beijershamn 28.5 (Göran Persson). 1 ex. Beijershamn 6.6 (Paul Ginér). 1-2 ex. Beijershamn 12.6 (Bertil Breife). 1 ex. Stenåsbadet 2.6 (Staffan Rodebrand, Jan Gustafsson). 1 ex. Segerstad 5.6 (Ingvar Skoog). 1 ex. Albrunna 13.6 (P G Betzholtz). 1 ex. Näsby 24.6-1.7 (Magnus Hellström, Pelle Adenäs). 1 ex. Trollskogen, Böda 23.6 (Börje Monsén). 1 ex. Rälla 7.7 (Bengt Larsson). 1 ex. Mellstaby 29.7 (Rolf Engström).

Gtl: Häckning konstaterad dels vid Nordermorarna, Färö (Roland Staav), dels vid Borvide, Öja (Lars Blomqvist). Dessutom 34 sj. $\sigma\sigma$ samt ytterligare 4 ex. observerade.

Hl: 1 sj. Onsala Sandö 9.6 (Lars Carlsson).

Vg: 1 sj. Herrtorps kvarn, Flan 25.6 (Jan von Brömssen).

Srm: 4-6 ex. Biskopsö 7-15.6, 1 par med flygga ungar + 1 ex. på samma lokal 23.7 (Per Lindgren). Dessutom 1 sj. Springarvägen, Trångsund 6-7.6 (Håkan Lavebratt). 1 ex. Astras huvudkontor, Södertälje (Lennart Magni m.fl.). 1 ex. sj. Landsort 2-26.6, dock 3 ex. sj. 9.6 (Landsorts fstn m.fl.). 1 ex. Sjöbacka, Turinge 1.7 (Lennart Magni).

Upl: 1 sj. Ådalen, Askrikefjärden 25.5 (Håkan Lavebratt). 1 par häckade Löhammarsjön, Harg (Wilhelm Dietrichson). 1 sj. Häverö-Bergby naturreservat, Häverö 23.6-1.7 (Bertil Schelander, Martin Tjernberg m.fl.).

Vstm: 1 ex. Gålsjön, Arboga 7-9.6 (Ulf Eriksson).

Dlr: 1 sj. Dala-Floda, Gagnef juni-aug. (Nils Pers).

Hls: 1 sj. Lugnesjön 30.6 (Stefan Persson). 2 sj. Bålsön 6 (Björn Selin, Peter Engström).

Mpd: 1 sj. Åse, Bergsjö 28.6-3.7 (Ivan Axelsson m.fl.).

Ång: 1 sj. Långroudden, Kronören, Nordmaling 2.6 (Christer Olsson). 1 sj. Tallberg, Nordmaling 12.6 (Ralf Norberg). 1 sj. Alneskogen, Järved, Arnäs 20.6 (Mikael Nordendal, David Rocksén).

Vb: 1 sj. Stora Fjäderägg 28.5 (Hans Degerstedt). 1 sj. Gebäckssundet, Holmön 1.6 (Hans Degerstedt). 1 sj. Ö sidan av Hissjön 4.6 (gm Christer Olsson). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 6.6 (Eskil Nygren). 1 sj. Gebäckssundet, Holmön 8.6 (Gustaf Egnell). 1 sj. Lundäkern vid Tvarån, Umeå 9.6 (gm Christer Olsson). 1 sj. Gebäckssundet, Holmön 10.6 (Fredrik Nordwall). 2 sj. Holmö by 15.6 (Gustaf Egnell). 1 sj. Holmö by 17.6 (Gustaf Egnell). 2 sj. Holmön 17-18.6 (Erik Normark). 1 sj. Gebäckssundet, Holmön 21.6 (Anki Hellström, Peter Lundberg). 1 sj. 300 m N Gästhamnen, Holmön 21.6 (Johan Elmberg). 1 ex. Nya Hamnen, Stora Fjäderägg 23.6 (Gustaf Egnell). 1 ex. Stora Fjäderägg 28.7 (Sören Wulff). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 1.8 (Sören Wulff).

Nb: 1 ex. Malören 9.6 (Tommy & Anders Eriksson).

Lulpm: 1 sj. Kaltisbäcken, Messaure 18-28.6 (Mats Karström, Lars Göran Hedberg).

Tillägg: *Bl*: 1 ringm. Torhamn 18.9.87 (Lars Möllersten, Anders Kihlberg). *Ång*: 1 ex. sågs och hördes sjunga Villmyran, Nordingrä s:n 31.7 1989 (Uno Unger).

Etthundratrettioåtta lundsångare är något mer än 1990 (ca 130 ex.) och den näst högsta årssumman hittills. Fyra häckningar i tre landskap är en hög notering, men inget rekord. 1991 var det femte året i rad som häckning konstaterades på Gtl medan häckningarna i Srm och Upl var de andra och tredje i resp. landskap. Fynden i Vstm och Lu lpm var resp. det femte och det andra i landskapen.

Kungsfågelsångare *Phylloscopus proregulus* (ca 299, 17)

Sk: 1 ex. SO Gislövs hammar 12.10 (Stefan Cherrug m.fl.). 1 ex. Dalabadet, Trelleborg 16–17.10 (Nils Kjellén m.fl.). 1 ex. Abbekås 19.10 (Richard Bergendahl). 1 ex. Ljungens camping 21.10 (Klaus Malling Olsen).

Bl: 1 ex. Utlängan 12.10 (Johan Karlsson m.fl.).

Öl: 1 ex. Stenåsabadet 11.10 (Staffan Rodebrand). 1 ex. Norra Lunden, Ottenby 17–19.10 (Hans Hägnander m.fl.). 1 ex. ringm. Ottenby fågelstation 22–24.10 (Patrik Granlund m.fl.).

Gtl: 1 ex. Närsholmen 10.10 (Per Smitterberg). 1 ex. Faludden 13.10 (Torgny Nordin m.fl.). 1 ex. Närsholmen 10.11 (Roine Magnusson).

Srm: 1 ex. Landsort 7–8.10 (Bo Holst m.fl.).

Upl: 1 ex. ringm. Svenska Högarna, Blidö 7.10 (Bill Douhan).

Gstr: 1 ex. ringm. Eggegrund 15.10 (Urban Grenmyr, Börje Dahlén).

Vb: 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 27.9 (Hans Degerstedt). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg, 8.10 (Gustaf Egnell). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 16.10 (Niklas Lindberg).

Sjutton kungsfågelsångare är något under genomsnittet på senare år. Fördelningen i tid och rum är normal.

Taigasångare *Phylloscopus inornatus* (ca 390, 30)

Sk: 1 ex. Kärrfästena, Vittskövle 12–14.10 (Gregor Flyckt m. fl.). 1 ex. Smygehuk 19.10 (Richard Bergendahl).

Bl: 1 ringm. Utklippan 7.10 (Carl-Ivan & Tomas Carlsson). 1 ex. Utlängan 10–11.10 (Johan & Göran Karlsson). 1 ex. ringm. Utklippan 13.10 (Lars Möllersten, Rolf Larsson).

Öl: 1 ex. Bröttorpsören 7.10 (Bengt Larsson). 1 ex. Stenåsabadet 12.10 (Hans Westerberg, Roland Lundgren). 1 ex. Kungsgården, Ottenby 12.10 (Hans Westerberg). 1 ex. Frösslundabäcken 23.10 (Anders Lundquist).

Gtl: 1 ex. Faludden 30.9 (Lars Blomqvist m.fl.). 1 ex. Furilden 12–15.10 (Torsten Green-Petersen).

Boh: 1 ex. Brodalen, Lysekil 7.11 (Ingemar Åhlund).

Vg: 1 ex. Hånger, Hornborgasjön 24.9 (Marcus Sundberg).

Srm: 1 ex. Landsort 27.9 (Bo Holst m.fl.). 1 ex. Örudsviken, Nätarö 6.10 (Jan Nordin, Martin Resare). 1 ex. Landsort 12.10 (Åke Johansson m.fl.). 1 ex. Nynäshamn 16.10 (Bert Nygren).

Upl: 1 ex. ringm. Björns fyr, Hällnäs 24–25.9 (Lars Gustavsson m. fl.). 1 ex. ringm. Svenska Högarna, Blidö 28.9 (Bill Douhan, Lars Olsson). 1 ex. hördes Svenska Högarna, Blidö 29.9 (Bill Douhan, Lars Olsson). Möjligen samma som 28.9. 1 ex. Örskär, Gräsö, 7.10 (Martin Irestedt, Torunn Jansson). 1 ex. Svenska Högarna, Blidö 10.10 (Bill Douhan).

Gstr: 1 ex. ringm. Eggegrund vardera 14–16.9, 24.9 och 27–29.9 (fl. obs.).

Vb: 1 ex. Lövöbådan, sept. (Thomas Sundström). 2 1K ringm. Stora Fjäderägg 13.9 (Ralf Norberg). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 25.9 (Hans Degerstedt). 1 ex. Stora Fjäderägg 29.9 (Anki Hellström m.fl.). 1 ex. ringm. Stora Fjäderägg 3.10 (Anki Hellström, Peter Lundberg).

Tillägg: **Vb:** 2 ex. ringm. Stora Fjäderägg 14.9 1990 (Kurt Holmqvist).

Trettio taigasångare är en hög årssumma, men långtifrån något rekord. Fördelningen av fynden, geografiskt och i tiden var normal. Fyndet i Boh var det femte i landskapet.

Brandkronad kungsfågel *Regulus ignicapillus* (ca 230, 5)

Sk: 1 ex. Klagshamn 4.5 (Peter Olsson). 1 ex. Falsterbohus 26.9 (Rasmus Strack). 1 ex. Lomhamn 16.10 (Hans Larsson, Anders Nordlund).

Sm: 1 sj. ex. Taxås gård, Stenbrohult 4.4 (Sven Nilsson).

Hl: 1 ex. ringm. Nidingen 16.5 (Kåre Ström, Allan Högberg).

Fem brandkronade kungsfåglar var den lägsta summan sedan 1987, och en markant minskning från 1990 med 35 fynd och den första häckningen.

Mindre flugsnappare *Ficedula parva*

Mpd: En häckning Henningsören, Liden 20.7 (Michael Frisk m.fl.).

Första häckningen i Mpd.

Halsbandsflugsnappare *Ficedula albicollis* (utanför Öl och Gtl) (ca 159, ca 33)

Sk: 1 ex. Salviken 28.4–2.5 (Peter T Salmon m.fl.).

1 ex. Borstahusens camping 2.5 (Jan Nilsson).

1 ex. mellan Hörte och Bingsmarken 4.5 (Christer Sjögren, Karin Andersson).

1 ex. Svaneholms gård 5.5 (Richard Bergendahl).

1 ex. Årröd, V Tollarp 5.5 (Ulf Jungbeck).

1 ex. Hagestad 9.5 (Karl-Erik & Sven Splittorff).

Bl: 1 ex. Saxemara, S Ronneby 25.4 (Ulf Lundgren).

1 ex. Utlängan 5.5 (Jan Hägg, Paul Andersson).

1 ex. Lindö 5.5 (Håkan Forsman).

1 ex. Hanö 10.5 (Lars Nilsson m.fl.).

1 ex. Utlängan 10.5 (Anders Blomdahl m.fl.).

1 ex. Utlängan 11.5 (Anders Blomdahl m. fl.).

3 ex. Utlängan 12.5 (Jan Hägg m. fl.).

1 ex. Kråkenabben 20.5 (Mårten Hammar, Mats-Åke Persson).

1 ex. ringm. Utklippan 29.5 (Ivar Tägtström).

Sm: 2 ex. + 1 ex. Enighetens väg, Kalmar 1.5 (Anders Boström).

1 ex. Blomstermåla, Ålem 6–7.5 (Margita Svensson).

1 ex. Äskeskär, Västervik 9.5 (Magnus Hellström, Mattias Rundberg).

1 ex. Furö, Oskarshamn 2.7 (Tommy Larsson).

Boh: 1 ex. Fontinsskogen, Kungälv 12.5–16.6 (Stig Jacobsson, Roland Börjesson).

Ög: 1 ex. centrala Valdemarsvik 2.5 (Stefan Kasselstrand).

1 ex. sj. ex. Gräsarö 9.5 (Lars Hedenström).

Srm: På Landsort sågs 1 ex. 10–11.5, 1 ex. 11–13.5,

1 ex. ringm. 11.5, 1 ex. ringm. 12.5, 1 ex. 19.5, 1 ex. 31.5 (Landsort fstn m.fl.), totalt trol. 6 ex. 1 ex. Reveln, Torö 10.5 (Jan Pettersson).

1 ex. sj. ex. Låskär, Torö 12.5 (Andreas Grabs).

Upl: 1 ex. Simpås, Vaddö 21.6 (Lars-Åke Janzon, My Martinell).

Trettiofyra fynd utanför Öl och Gtl är troligen det största antal som registrerats under ett enskilt år.

Fyndet i Boh är det första i landskapet, men i övrigt var fyndens fördelning normal.

Skäggmes *Panurus biarmicus* (endast häckningar och troliga häckningar)

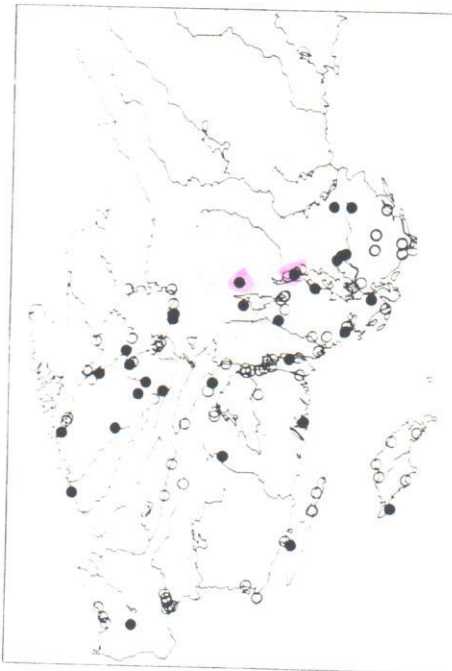
Tillägg: **Vstm:** 4–5 par + 1 ex. Frösshammarsviken, Arboga 3.6.90 (Niklas Ingerstedt). 6 ex. Gålsjön, Arboga 30.9.90 (Ulf Eriksson).

1991 blev (liksom 1990) ett mycket gott år för skäggmesen. Häckning konstaterades i Sk, Sm, Öl, Hl, Boh, Vg, Nrk, Ög, Srm, Upl, Vstm och Vrm, troliga häckningar i Bl och Gtl och arten sågs dessutom under häckningstid i Dsl (Fig 3).

FOTO: PER LINDH

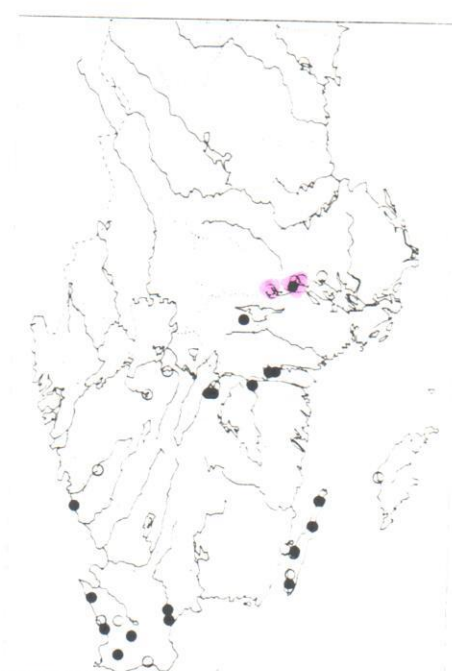
Smalnäbbad nötkräka – på väg bli stadsfågel i Norrland. Denna dock fotograferad i Köping 11.10 1992. "Slender-billed" nutcracker, Västmanland, Sweden 1992.

Figur 3. Häckningar (fyllda cirklar) och observationer under häckningstid (öppna cirklar) av skäggmäsa i Sverige 1991. Breeding sites for Bearded tits (filled circles) and sites where the species was noted during the breeding season (open circles).

Följande fynd gjordes utanför det "normala" utbredningsområdet, i den mån man kan tala om ett sådant för skäggmäsa:

Dlr: 3 ex. Säsviken, Fors, Avesta 27–31.10 (Mats Forslund m.fl.), 2 ex. Svinösjön, Hedemora 30.10–31.12 (Jan Forslund m.fl.), 4 ex. Leran, Smedjebacken 5.12 (Pelle Adenäs). Minst 6 ex. Brunnsjön, Hedemora 11–31.12 (Jan Forslund

Figur 4. Fynd av pungmes under 1991. Häckningar markeras med fyllda cirklar och troliga häckningar och häckningsförsök med öppna cirklar. Records of Penduline tit during 1991. Breeding sites are marked by filled circles, attempted and probable breedings by open circles.

m.fl.). 4–5 ex. Flinesjön, Hedemora 15–31.12 (Jan Forslund m.fl.).

Gstr: 1 ex. 15.8, 3 ex. 26.10, ca 30 ex. 3–21.11 och 3 ex. ringm. 10.12, samtliga vid Inre Fjärden (fl. obs.).

Ång: 1 ex. Idbyfjärden, Arnäs s:n, 10.10 (Torbjörn Johansson m.fl.).

Vilket var det tredje t.o.m. sjunde fyndet i Dlr och de första i Gstr och Ång.

Lappmes *Parus cinctus* (utanför Nb och Lpl)

Dlr: 1 ex. Skäråsen, Idre 20.2 (Håkan Lavebratt). 1 ex. Gammelvallen, Idre v. 9 (Jan Wilhelmsson).

Vb: 1 ex. Gran 21.9 (Christer Olsson). 4 ex. Djäkneböle 13.10 (Lars Edenius). 1 ex. Bergön 23.10 (Christer Olsson).

Hjd: Sedd vid Anåfjäll, Rogenområdet 12.1–17.9 (Lars Hammarin). Flock vid Sörvattnet 31.8 (Gunnel Långström). Storsvartåsen, Storsjö 17–18.8 (Stig Öhman).

Jmt: Trolig häckning 2 par Häggnäset, Gäddede (Knut Klefbom). Flera troliga häckningar Munsfjället–Hällingån, Gäddede (Knut Klefbom). 4 ex. Rusvattnet, Ström 27.9 (Håkan Sjölin).

Normal förekomst. Arten saknas av någon anledning som häckfågel mellan norra Jmt och västra Hjd.

Tofsmes *Parus cristatus*

Ås lpm: 1 ex. Björnlandet 15–17.6 (Sture Gustafsson).

Arten ej rapporterad från Ås lpm under perioden 1961–1990.

Nötväcka *Sitta europaea*

Jmt: häckningar i Mörsil (Berth Bergman), Bräcke (Jörgen Andersson) och på Frösön (Martha Bohman).

Fjärde t.o.m. sjätte häckningarna i Jmt.

Pungmes *Remiz pendulinus*

Efter rekordåret 1990 hade pungmesen ett betydligt sämre år 1991. Avsevärda minskningar rapporterades från bl.a. Sk och Ög. Den milda vintern ledde till att den första framgångsrika övervintringen rapporterades: 2–6 ex Herculesviken, Hammar sjön, Sk 18.1–5.3 (fl. obs.). Flera vinterfynd har rapporterats tidigare, men ingen fullföljd övervintring. Av Fig 4 framgår häckningar, häckningsförsök samt övriga observationer. "Häckning" och "häckningsförsök" är ju ganska tvetydiga begrepp hos pungmes. Som kriterium på "häckning" har använts att ungar kläckts och för "häckningsförsök" att bobygge iakttagits och att minst två fåglar uppehållit sig på platsen.

Sommargylling *Oriolus oriolus*

Omkring 105 ♂♂ innebär en minskning med ungefär 20 procent jämfört med 1989–90. Den

Rapport- område	Månad												Summa Total
	Month												
Province	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Sk	-	-	-	1	-	-	-	1	-	3	-	-	5
Bl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
Sm	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	3
Öl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	3
Gtl	-	-	-	-	-	10	-	-	2	6-7	-	-	18-19
Hl	8	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	12
Boh	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dsl	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	-	8
Vg	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Nrk	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-	-	-	15
Ög	7	1	-	7	-	-	-	-	-	4	-	-	19
Upl	5	2	-	2	2	2	-	1	4	-	-	1	19
Vstm	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Vrm	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Dlr	-	-	-	-	-	-	-	≥3	-	-	-	-	≥3
Gstr	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
Mpd	-	-	-	1	2	-	1	-	-	-	-	-	4
Ång	-	-	-	-	3	-	3	-	-	-	-	-	6
Vb	-	-	-	-	-	1	2	2	-	-	-	-	5
Nb	-	-	-	-	-	-	-	>5	-	-	-	-	>5
Jmt	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	-	8
Ly lpm	-	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-	-	10
Lu lpm	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1
T lpm	-	-	-	-	-	-	10	6	-	-	-	-	16
Summa													
Total	21	5	3	27	7	23	19	>20	6	28-29	9	1	c.170

Tabell 8. Antal bändelkorsnäbbar per landskap och månad 1991.
Number of Two-barred Crossbills by in Sweden during 1991 by province and month.

Söderskolan, Flen 17-31.12 (Tommy Knutson, Mathias Andersson).

Upl: 1 sj. Svenska Högarna, Blidö 27.5 (Bill Douhan). 5 ex. Svenska Högarna 28.9 (Martin Tjernberg). 1 ex. ringm. Svenska Högarna 4.10 (Bill Douhan, Lars Olsson). 2 ex. Björn, Hällnäs, varav den ena ringm. 5.10 (Lars Gustavsson m.fl.). 1 ex. ringm. Svenska Högarna 16.10 (Bill Douhan). 3 ex. Säbysjön 4.11 (Thomas Strid).

Gstr: 43 ex. ringm. Eggegrund fem olika dagar 3-31.10 (Eggegrund f.stn).

Inga större förändringar av häckningsförekomsten. Det ökande antalet höstfynd längs ostkusten är anmärkningsvärt. Fåglarna kommer rimligtvis från andra sidan Östersjön, trots att inga häckplatser är kända där. Lägg också märke till den sjungande fågeln (på nordsträck?) på Svenska högarna i maj.

En nyhet är också vinterobservationerna. Rimligen är det den milda vintern som lett till att även cabaret-gråsiskor stannade i Sverige. I Norge med dess mera maritima klimat har enstaka övervintningar noterats sedan slutet på 1980-talet (*Cinclus* 15:17-24).

Snösiska *Carduelis hornemanni* (häckningar och observationer som tyder på häckning)

Lylpm: 1 ex. ringm. Ammarnäs under häckningstid och 2 ex. i aug. (LUVRE). 1 ex. Kaissatsslutningen, Ammarnäs 3.7 (LUVRE).

"LUVRE-effekten" är mycket tydlig detta år. Inga rapporter från T lpm där snösiskan häckar i avsevärt antal, och återigen inställer sig frågan: hur är det egentligen med förekomsten av snösiskor i Pite och Lule lappmarker?

Bändelkorsnäbb *Loxia leucoptera* (ca 6 600, 170)

Sk: 1 ♀ Vombs fure 27.4 (Fredrik Hansson). 1 ex. Falsterbokanalén 24.8 (Anders Andersson). 2 ex. Kulltorp, Kristianstad 16.10 (Johan Lorenzon). 1 ex. Stensoffa, Krankesjön 27.10 (Gudrun Bremle, Håkan Jansson).

Bl: 1 ex. mot S Tredenberg 22.10 (Patric Österblad).

Sm: 1 ex. Norrliden, Kalmar 29.7 (Per-Erik Betzholtz). 1 ♂ mot SV Händelöp, Västervik 21.10 (Bimbi Ollberg). 1 ex. Telestad, Växjö 6.11 (Joakim Hagström).

Öl: 2 ex. Ottenby 19.10 (Niclas Eklund, Jan Petersson). 1 ex. Färjestaden 20.10 (Bengt Larsson)

Gtl: Sammanlagt ett 10-tal ex. Gotska Sandön 13-19.6 (Torsten Green-Petersen). 1 juv. Kronholmen, Västergarn 7.9 (Olof Armini). 1 ex. Kronholmen, Västergarn 28.9 (Olof Armini). 1 ex. Kronholmen, Västergarn, 5.10 (Olof Armini). 5-6 ex. Kronholmen, Västergarn 14.10 (Olof Armini).

Hl: 3 ex. Veselängen 5.1 (Mikael Nord). 5 ex. Träslövsläge 23.1 (Mikael Nord). 1 ♂ + 1 ♀ Trönninge 19.3 (Hans Schibli). 2 ex. Grötvik 6.10 (Magnus Ferdinandsson m.fl.).

Bob: 1 ex. Kungshamn 18.8 (Jan Artursson).

Dsl: 2 ex. Yttre Bodane, Ånimskog 6.10 (Per Karlsson). 6 ex. (minst 2 ♂♂) Marsjön, Bäcke 7.10 (Leif Appelgren).

Vg: 1 juv. Almnäs tegelbruk, Hjo 1.1 (Patrik Åberg). 2 ex. Tidaholms reningsv. 24.2 (Klaes Petersson).

Nrk: 15 ex. Öby kulle Kvismaren 5.4 (Gunnar Steinhöld).

Ög: 7 ex. SAAB, Linköping 5.1 (Berndth Gustafsson). 1 ex. SAAB, Linköping, 18.2 (Berndth Gustafsson). 7 ex. Tingstad, Ödeshög 28.4 (Peter Fredricson). 4 ex. Alviks ängar, Ödeshög 5.10 (Peter Fredricson).

Upl: 4 ex. Årsta, Uppsala 2 & 4.1 (Nils Carlson). 1 ex. Hällén, Hällnäs, 5.1 (Lennart Söderlund). 2 ex. Årsta, Uppsala 5.2 (Nils Carlson). 2 ex. mot NO Kvarnberget, Hjälvstaviken 1.4 (Martin Tjernberg). 1 ex. ♀-färgad. Örskär, Gräsö 10.5 (Martin Amcoff, Ulrik Lötberg m.fl.). 1 ♀ Skarvudden, Väddö 11.5 (Tomas Pärt). 1 ♂ och 1 ♀ Simpån, Väddö 20.6 (Lars-Åke Janzon, My Martinell). 4 juv. mot S Björn, Hällnäs 21.9 (Ulrik Lötberg, Björn Svensson). 1 ex. Resarö 24.8 (Holger Stensson). 1 ex. Edssjön, Upplands Väsby 22.12 (Andreas Grabs).

Vtm: 1 2K ♂ Tofsjön, Skultruna 21.4 (Martin Green). 1 ad. ♂ Paradiset, Västerås-Barkarö 29.3–14.4 (Anders Sandström m.fl.).

Vrm: 1 ex. Hammarö fstrn 14.8 (Jan Rees).

Dlr: ≥3 ex. Örttrittjärnen, Malung 1.8 (Börje Dahlén).

Gstr: 1 ex. Eggegrund 17.7 (Hans Wallén).

Mpd: 1 ex. Lörudden 27.4 och 2 ex. på samma lokal 4.5 (Carl-Evert Zackrisson m.fl.). 1 ex. Tjärnstjärn, Stöde 7 (Jan Högberg).

Äng: 3 ex. Slåttdalsskrevan, Skuleskogen 7.5 (Mikael Nordendahl). 3 ex. Skags udde, Grundsunda s:n 27.7 (Johnny Österberg).

Jmt: 8 ex. Landön 16.11 (Sigvard Sandling).

Vg: 1 ex. Stora Fjäderägg 21.6 (Johan Elmberg). 2 ex. Stora Fjäderägg, 28.7 (Sören Wulff). 1 1K Sönnerstgrundet 2.8 (Niklas Lindberg). 1 ex. Bergön 3.8 (Christer Olsson, Ralf Norberg).

Nb: 1–5 ex. vid fem tillfällen Haparanda Sandskår 3–10.8 (Jan Andersson, Erik Stålnacke).

Ly lpm: 10 ex. Tjulträskvägen, Ammarnäs 26.6 (LUVRE).

Lu lpm: 1 ex. Skaite, Muddus 6.7 (Ola Elleström).

Tlpm: ca 10 ex. 21 km NNV Lainio 20.7 (Jan-Olov Hedin, Erland Fällén). 1 ad. Lainio 1.8 och 6 ex. på samma lokal 10.8 (Per Hansson).

Efter fjolårets rekordinvasion (drygt 2 300 ex) blev 1991 ett ganska svagt "bändel-år" med bara ca 170 ex. Om man försöker analysera förekomsten under 1991 visar det sig att mönstret är detsamma som ett "stort" invasionsår (tabell 8). Under senkvintern och våren fanns spridda exemplar från föregående års invasion kvar i syd- och mellansverige. I juli-augusti kom tydligen ett svagt inflöde över Norra Kvarnen och norr om Bottenviken. I oktober hade tyngdpunkten i förekomsten förflyttas till sydsverige och i november–december minskade antalet fynd kraftigt. Detta antyder att bändelkorsnäbbarna följer ett tämligen konstant flyttningsmönster mot väster/sydväst och att skillnaden mellan "invasionsår" och "mellanår" främst består i antalet fåglar som deltar i rörelsen.

Stenknäck *Coccothraustes coccothraustes*

Hjd: 1 ex. Tännäs 15.5 (Oskar Sundin).

Ås lpm: 1 ex. Dorotea aug. (Brita Jönsson gm Ingeborg Forsmark).

Andra fyndet i Hjd och fjärde fyndet i Ås lpm. Tredje fyndet gjordes på samma lokal 1990.

Dvärgsparv, Skärlövs hamn, Öland 12.10 1991.
Little Bunting, Öland, Sweden 1991.

Ortolansparv *Emberiza hortulana*

Hjd: 1 ex. Ytterhogdal 26.5 (Sven Gunnar Olsson). Första fyndet "i modern tid" i Hjd.

Dvärgsparv *Emberiza pusilla*

Sk: 1 1K ringm. Klagshamnssudden 21.9* (Kerstin Norrman, Peter Olsson). 1 ex. Falsterbo 22.10* (Nils Kjellén m.fl.).

Öl: 1 ex. Skärlövs hamn 12.10* (Jan Hägg, Paul Andersson m.fl.).

Gtl: 1 ringm. Faludden 11.5* (Torgny Nordin, Magnus Martinsson). 1 ex (annat) Faludden 13.5* (Torgny Nordin). 1 ex. Fyrbyn, Gotska Sandön 13.6* (Torsten Green-Petersen).

Hl: 1 ex. Lunnaberg, Onsala 15–30.3* (Ulla Åshede).

Jmt: 1 2K+ ♂ + 1 ♀ Klockmyren, Ännsjön 5.7* (Bertil Roos, Mats Falkdalen).

Ly lpm: 1 ♂ Kaissatssluttningen, Ammarnäs 14.6 (LUVRE).

Lu lpm: 2 sj. + 1 ♀ Luspebryggan 28.6 (Martin Bergström m.fl.), 2 ex. på samma lokal 3.7 (Ola Elleström) och 13 ex. på samma lokal 17.7 (Jan Andersson, Birgitta Brissman).

Tlpm: 1 sj. Lannavaara 15.6 (Lars & Mats Berggren). 3 sj. Övre Soppero 16.6 (Lars & Mats Berggren). 1 par 3 km Ojukkasjärvi 30.6 och 7.7 (Tommy & Anders Eriksson, Ola Elleström)

Tillägg: **Upl:** 1 ex. Hamnen, Örskär 3.5.89* (Martin & Lars Fristedt). **Vb:** 1 ex. Västerhiske 26.8.90 (Sven Hellqvist).

Relativt god förekomst i Norrland, även om ingen häckning konstaterades, men sju fynd i Sydsverige är ovanligt mycket. Observationen av ett par i Jmt, där arten aldrig konstaterats häcka, är intressant.

Kornsparv *Miliaria calandra*

Sk: I NV-Skåne sågs 3 ♂♂ under våren, 2 häckningar varav bara en lyckades och resulterade i fyra flygga ungar (Paul Eric Jönsson). I Löderupsområdet i sydost hördes 5 ♂♂ under våren, men ingen häckning konstaterades (Paul Eric Jönsson). 1 par gjorde ett misslyckat häckningsförsök vid Fredshög, V Trelleborg (Christer Persson, Paul Eric Jönsson). Därutöver 1 ex. Vellinge ängar 31.3 (Håkan Jansson).

Sm: 1 ex. vid fågelbord. Hovshagaområdet, Växjö 27.2 (Bo Skagwall).

Öl: 1 ex. Södra Udden, Ottenby 26.5 (Magnus Hellström, Anders och Tommy Eriksson) 1 ex. Södra Udden, Ottenby 9.10 (Niclas Eklund)

Vg: 1 ex. Tranemo 3.6 (Hans Ericson).

Trenden är alltså jämt vikande för de två små restbestånden i Sk och häckningsresultatet blev uselt 1991, något som knappast är överraskande med tanke på den försommarvädret. Den enda lilla ljuspunkten var väl paret vid Fredshög, i ett område där kornsparvar inte noterats på flera år. Fyra fynd utanför Sk är något mer än normalt. Noteras bör att i Hl, som tidigare tillsammans med Öl var det landskap utanför Sk där kornsparv sågs regelbundet.